

วจนลีลาด้านบุคลลสัมพันธและกลวิธีทางภาษา ในบทความของวารสารวิชาการเยอรมันและไทยด้านภาษาและวรรณคดี

วิไลตา ศรีอุฬารพงศ์¹

(Received: May 12, 2020; Revised: October 5, 2020; Accepted: November 18, 2020)

บทคัดย่อ

บทความในวารสารวิชาการเป็นงานเขียนเชิงวิชาการประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญในบริบทของการสื่อสารทางวิชาการระหว่างนักวิชาการในแวดวงเดียวกัน รูปแบบและกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในบทความมักเป็นผลมาจากลักษณะทางบุคลลสัมพันธหรือบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในสถานการณ์การสื่อสารดังกล่าว งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะการใช้ภาษาที่แสดงบุคลลสัมพันธและกลวิธีทางภาษาที่ผู้เขียนใช้ในการนำเสนอบทความในวารสารวิชาการเยอรมันและไทยด้านภาษาและวรรณคดี วิธีการศึกษาที่ใช้เป็นการวิเคราะห์ลักษณะบุคลลสัมพันธตามแนวทางของ Kresta (1995) ซึ่งพัฒนาจากมุมมองของภาษาศาสตร์เชิงระบบหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวกับหน้าที่ด้านบุคลลสัมพันธของภาษา ผลการวิจัยพบว่า ในปัจจุบันผู้เขียนบทความในวารสารวิชาการเยอรมันและไทยนิยมกล่าวถึงตนเองเหมือนกัน โดยผู้เขียนชาวเยอรมันมักใช้บุรุษสรรพนามเอกพจน์ บุรุษที่ 1 ich ซึ่งต่างจากขนบนิยมดั้งเดิมในวงวิชาการเยอรมัน ส่วนผู้เขียนชาวไทยจะใช้คำ 'ผู้เขียน' หรือ 'ผู้วิจัย' แทนตนเอง แม้จะมีการกล่าวถึงตนเองอย่างชัดเจน แต่ผู้เขียนบทความทั้งสองภาษาก็มีกลวิธีทางภาษาที่นิยมใช้มากที่สุดเหมือนกัน เพื่อแสดงทัศนะอย่างระมัดระวังตน นั่นคือ การใช้กริยาช่วยแสดงทัศนะเป็น hedges

คำสำคัญ: ปริจเฉททางวิชาการ การสื่อสารทางวิชาการ วจนลีลาด้านบุคลลสัมพันธ

¹ รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีเมล: wilita.s@chula.ac.th

Interpersonal Styles and Linguistic Strategies in Articles in German and Thai Academic Journals of Language and Literature

Wilita Sriuranpong²

Abstract

Articles in academic journals are a genre of academic writing significant for the communication among scholars of the same discipline. The language forms and linguistic strategies used in academic articles usually derive from interpersonal features or roles of participants in the scholarly communication. The objective of this research is therefore to analyze comparatively the interpersonal styles and linguistic strategies employed in articles in German and Thai academic journals of language and literature. The methodology used in this study is the analysis of the interpersonal features based on the concepts of Kresta (1995) which were developed from the perspective of Systemic-functional linguistics regarding the interpersonal metafunction of language. The research findings reveal that nowadays both German and Thai writers tend to refer to themselves in the articles. In contrast to the conventional style of German academic writing, the first-person singular pronoun *ich* has been increasingly favored among German writers. On the other hand, *phûukhǎn* or *phûuwícaj* is the word commonly used by Thai writers when they refer to themselves. Despite the explicit self-reference in the papers, writers of both languages use the same popular hedging device to express their opinion carefully, namely the modal auxiliary verbs.

Keywords: Academic discourse, Scholarly Communication, Interpersonal Styles

² Assoc. Prof., Department of Western Languages, Faculty of Arts, Chulalongkorn University email: wilita.s@chula.ac.th

บทนำ

บทความทางวิชาการและบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการนับเป็นแหล่งข้อมูลหลักทางวิชาการของนักวิชาการในปัจจุบัน เนื่องจากเป็นแหล่งเผยแพร่และแลกเปลี่ยนวิชาความรู้ เป็นเวทีสำหรับการนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าวิจัย การนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีใหม่ของนักวิจัยและนักวิชาการต่อผู้ที่อยู่ในชุมชนวิชาการเดียวกัน ซึ่งรวมทั้งอาจารย์และนักศึกษาในแวดวงวิชาการนั้นๆ

ในแวดวงวิชาภาษาศาสตร์มีงานวิจัยเกี่ยวกับปริจเฉททางวิชาการ (academic discourse) หรือที่เรียกในภาษาเยอรมันว่า “Wissenschaftliche Texte” โดยเฉพาะการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะบทความในวารสารวิชาการในแง่มุมต่างๆ อยู่จำนวนมาก นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยเชิงเปรียบเทียบในลักษณะข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรมโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ และภาษายุโรปอื่นๆ รวมทั้งภาษาเยอรมัน แต่ในประเทศไทยยังมีการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับปริจเฉททางวิชาการอยู่น้อยมาก ไม่ว่าจะเป็นปริจเฉทการเขียนหรือปริจเฉทการพูด นอกจากนั้น ในขณะนี้ยังมีการศึกษาเปรียบเทียบปริจเฉททางวิชาการภาษาไทยกับภาษาอื่นน้อยมากหรือแทบไม่มีเลย โดยเฉพาะลักษณะของบทความทางวิชาการภาษาไทยและภาษาเยอรมัน ซึ่งยังไม่มีผู้ใดเคยศึกษาวิจัยมาก่อน

จากการศึกษาบทคัดย่อในวารสารวิชาการเยอรมันและไทยด้านภาษาและวรรณคดี (Sriuranpong, 2015) ผู้วิจัยพบว่ามีความแตกต่างและความเหมือนที่น่าสนใจในเรื่องของลีลาการใช้ภาษาและกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการนำเสนอบทคัดย่อในวารสารวิชาการของทั้งสองภาษา ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะความเป็นสากลของตัวบทประเพณีและความแตกต่างทางวัฒนธรรมการสื่อสารในวงวิชาการของประเทศที่ใช้ภาษาทั้งสอง ดังกล่าวแล้วในการศึกษาวิจัยเรื่องบทคัดย่อของทั้งสองภาษา (Sriuranpong, 2015, p. 49) เนื่องจากบทคัดย่อเป็นเพียงตัวบทขนาดเล็ก ซึ่งเป็นส่วนเสริมของบทความทางวิชาการและวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบวาทลีลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งวาทลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์และกลวิธีทางภาษาที่ผู้เขียนใช้ในการนำเสนอตัวบทหลัก คือบทความทางวิชาการและวิจัยในวารสารวิชาการด้านภาษาและวรรณคดีกับตัวบทชนิดเดียวกันในภาษาไทย เพราะการศึกษาเปรียบเทียบดังกล่าวจะช่วยเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจในเรื่องลักษณะทางวาทลีลาและกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการนำเสนอตัวบทชนิดดังกล่าวซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อนักวิชาการด้านภาษาและวรรณคดีเยอรมันชาวไทย นอกจากนี้ ยังเป็นการขยายองค์ความรู้ด้านการศึกษาปริจเฉททางวิชาการภาษาไทย และเป็นแนวทางสำหรับการเขียนและการสอนเทคนิควิธีการเขียนบทความในวารสารวิชาการภาษาเยอรมันและภาษาไทย เพื่อก่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลของการสื่อสารในวงวิชาการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษาที่แสดงบุคคลสัมพันธ์และกลวิธีทางภาษาที่ผู้เขียนใช้ในการนำเสนอบทความในวารสารวิชาการเยอรมันและไทยด้านภาษาและวรรณคดี
2. เพื่อค้นหาลักษณะร่วมและลักษณะเฉพาะทางวาทลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์และกลวิธีทางภาษาที่ผู้เขียนใช้ในการนำเสนอบทความในวารสารวิชาการเยอรมันและไทยด้านภาษาและวรรณคดี

สมมติฐานของการวิจัย

1. ในบทความทางวิชาการและวิจัยเยอรมันและไทยมีการกล่าวถึงผู้เขียนโดยตรงน้อย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันเมื่อมีการกล่าวถึงตนเอง ผู้เขียนบทความเยอรมันนิยมกล่าวถึงตนเองโดยตรง ด้วยการใช้บุรุษสรรพนาม เอกพจน์ บุรุษที่ 1 ich ส่วนผู้เขียนชาวไทยนิยมใช้คำ ‘ผู้เขียน’ หรือ ‘ผู้วิจัย’ แทนตนเอง

2. ลักษณะร่วมทางวจนลีลาและกลวิธีทางภาษาอย่างหนึ่งที่สำคัญของบทความวิชาการเยอรมันและไทย ด้านภาษาและวรรณคดีคือ การนิยมใช้กริยาช่วยแสดงทัศนะเป็น hedges

ขอบเขตของการวิจัย

บทความที่ศึกษาในงานวิจัยนี้เป็นทั้งบทความวิชาการและบทความวิจัย และเป็นบทความที่ผู้เขียนชาวเยอรมันและชาวไทยเผยแพร่ในวารสารวิชาการด้านภาษาและวรรณคดีเยอรมันและไทย โดยเขียนเป็นภาษาสองภาษาดังกล่าว ไม่ใช่ภาษาอื่น ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้ชนบนิยมนหรือแบบแผนการเขียนบทความทางวิชาการและวิจัยในภาษาอื่นมามีส่วนในการกำหนดรูปแบบและกลวิธีทางภาษาในบทความ ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะสำคัญทางวจนลีลาและกลวิธีทางภาษาที่ผู้เขียนนิยมใช้ในการนำเสนอบทความในวารสารวิชาการเยอรมันและไทยด้านภาษาและวรรณคดี ซึ่งครอบคลุมประเด็น 2 ประเด็นดังต่อไปนี้

1. วจนลีลาด้านบุคลลสัมพันธ (Interpersonalität) ศึกษารูปแบบภาษาที่ใช้ในการกล่าวถึงผู้เขียน ผู้อ่าน ผู้วิจัย/ผู้เขียน/งานวิจัยอื่น รวมทั้งการใช้หน่วยสร้างที่ไม่ระบุตัวบุคคล
2. การใช้ hedge / hedging เช่น การใช้กริยาช่วยแสดงทัศนะ การใช้ส่วนขยายบ่งเจตคติและความมั่นใจของผู้เขียน การใช้หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยประธานที่หมายถึงผู้เขียนหรือตัวบทความควบคู่กับกริยาปริชานเพื่อบ่งบอกความคิดเห็นของผู้เขียน เป็นต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. การเก็บข้อมูล

บทความในวารสารวิชาการภาษาเยอรมันซึ่งจะใช้เป็นชุดข้อมูล (Korpus) สำหรับนำมาใช้ในการศึกษาวิจัย เก็บรวบรวมมาจากวารสารวิชาการด้านภาษาเยอรมันที่มีชื่อเสียงและอยู่ในฐานข้อมูล SCOPUS จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

- (1) วารสาร Deutsche Sprache (ชื่อย่อที่ใช้ในงานวิจัยนี้: DS 1 – DS 5)
- (2) วารสาร Sprachwissenschaft (ชื่อย่อที่ใช้ในงานวิจัยนี้: SW 1 – SW 5)

และวารสารวิชาการด้านวรรณคดีเยอรมันจำนวน 2 ฉบับ ซึ่งอยู่ในฐานข้อมูล SCOPUS เช่นเดียวกัน ได้แก่

- (1) วารสาร Deutsche Vierteljahrsschrift für Literaturwissenschaft und Geistesgeschichte (ชื่อย่อที่ใช้ในงานวิจัยนี้: DV 1 – DV 5)
- (2) วารสาร Zeitschrift für Deutsche Philologie (ชื่อย่อที่ใช้ในงานวิจัยนี้: ZP 1- ZP 5)

บทความที่ใช้เป็นชุดข้อมูลภาษาเยอรมันของงานวิจัยนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 20 บท โดยเป็นบทความที่เก็บรวบรวมจากวารสารทั้ง 4 ฉบับดังกล่าว จำนวนวารสารละ 5 บท ซึ่งตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2552 – 2554

ส่วนชุดข้อมูลภาษาไทยประกอบด้วยบทความจำนวนเท่ากัน คือ 20 บท โดยเป็นบทความจากวารสารวิชาการไทยด้านภาษาและวรรณคดีที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ บทความภาษาไทยที่รวบรวมมาตีพิมพ์เผยแพร่ในช่วงเดียวกันกับบทความในวารสารวิชาการเยอรมันดังกล่าว คือ ระหว่างปี พ.ศ. 2552–2554 แต่เนื่องจากวารสารวิชาการไทยด้านภาษาและวรรณคดีส่วนใหญ่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทั้งด้านภาษาและวรรณคดีรวมอยู่ในวารสารเดียวกัน ผู้วิจัยจึงจะเก็บรวบรวมบทความซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาษาจำนวน 10 บท และบทความซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับวรรณคดีจำนวน 10 บท จากวารสารวิชาการจำนวน 4 ฉบับ ดังนี้คือ

- (1) วารสารอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ชื่อย่อที่ใช้ในงานวิจัยนี้: AC1- AC 6)
- (2) วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ชื่อย่อที่ใช้ในงานวิจัยนี้: AS 1- AS 4)
- (3) วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ชื่อย่อที่ใช้ในงานวิจัยนี้: LT 1- LT4)
- (4) วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (ชื่อย่อที่ใช้ในงานวิจัยนี้: SN1- SN 6)

การเก็บข้อมูลจากชุดข้อมูลดังกล่าวมีจุดประสงค์หลักเพื่อการศึกษารูปแบบและกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏและใช้จริงในบทความทั้งสองภาษา และเพื่อใช้เป็นหลักฐานสนับสนุนสิ่งที่นำเสนอในงานวิจัย โดยไม่เน้นความสามารถในการเป็นตัวแทนของชุดข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาวิเคราะห์วัจนลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์ โดยนำแนวทางและวิธีการศึกษาของ Kresta (1995) มาปรับใช้กับชุดข้อมูลที่ศึกษา เนื่องจากแนวทางของ Kresta เน้นการพิจารณารูปแบบภาษาโดยคำนึงถึงหน้าที่และประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นหลัก จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบ บุคคลสัมพันธ์ตามนิยามของ Kresta (1995, 59) หมายถึง บทบาทของบุคคลผู้มีส่วนร่วมหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในสถานการณ์การสื่อสารหนึ่ง ได้แก่ ผู้พูด หรือผู้เขียน และผู้ฟังหรือผู้อ่านรวมทั้งกลุ่มบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานการณ์การสื่อสารนั้น ในงานวิจัยนี้ สถานการณ์ของการสื่อสารคือการสื่อสารในวงวิชาการในรูปแบบของการนำเสนอบทความในวารสารวิชาการ บุคคลผู้มีส่วนร่วม/ส่วนเกี่ยวข้องในสถานการณ์การสื่อสาร คือ ผู้เขียนบทความ ผู้อ่านและผู้วิจัยคนอื่น การศึกษาวิเคราะห์วัจนลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์ในงานวิจัยนี้จึงเป็นการค้นหาจัดประเภท และวิเคราะห์หาความถี่ในการปรากฏของลักษณะการใช้ภาษารูปแบบต่างๆ ในการกล่าวถึงผู้เขียน ผู้อ่าน และการกล่าวถึงผู้เขียน / ผู้วิจัย/งานเขียน หรืองานวิจัยอื่น

2. ศึกษาการใช้ hedge / hedging โดยค้นหา จัดประเภท และวิเคราะห์หาความถี่ในการปรากฏของลักษณะภาษารูปแบบต่างๆ ที่ใช้เป็น hedges ตามแนวทางและวิธีการศึกษาของ Clemen (1998) และ Breitkopf (2006) เช่น การใช้กริยาช่วยแสดงทัศนะ การใช้ส่วนขยายบ่งเจตคติและความมั่นใจของผู้เขียน การใช้หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยประธานที่หมายถึงผู้เขียนหรือตัวบทความควบคู่กับกริยาปริชาน เพื่อแสดงความคิดเห็นของผู้เขียน เป็นต้น

ลักษณะทางวัจนลีลาของบทความในวารสารวิชาการ

วัจนลีลา (Stil/Style) ตามคำนิยามของพจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ประยุกต์) ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (Ratchabanthittayasathan, 2010, p. 4) หมายถึง วิธภาษาหรือรูปแบบของภาษาที่แปรตามสถานการณ์หรือบริบท อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (Prasithrathsint, 1989, p. 91) ได้ให้นิยามของคำ 'วัจนลีลา' ในคำจำกัดความศัพท์ในภาษาศาสตร์สังคม ไว้คล้ายคลึงกันว่า หมายถึง รูปแบบการใช้ภาษาแบบใดแบบหนึ่งซึ่งแตกต่างจากการใช้แบบอื่นโดยบริบทหรือสถานการณ์การใช้ภาษา

บริบทของวารสารวิชาการ คือ การสื่อสารในวงวิชาการระหว่างนักวิชาการด้วยกันผู้รับสารหรือผู้อ่านเป็นผู้ที่อยู่ในวงวิชาการเดียวกัน ซึ่งเป็นผู้ที่มีพื้นความรู้ในศาสตร์สาขานั้น ๆ อยู่แล้ว (Oldenburg, 1997, p. 62) ปัจจัยที่มีผลต่อเนื้อหาและรูปแบบของบทความในวารสารวิชาการ คือ ความรับผิดชอบของผู้เขียน ในส่วนของเนื้อหา ผู้เขียนมีหน้าที่รับผิดชอบต่อข้อเท็จจริงหรือความรู้ที่นำเสนอ ต้องมีความระมัดระวังไม่ให้นำเสนอนั้นมีข้อผิดพลาด ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพของบทความ ด้วยความรับผิดชอบในด้านเนื้อหาที่มี

ผลต่อรูปแบบการใช้ภาษา ผู้เขียนต้องเขียนหรือแสดงความคิดเห็นอย่างระมัดระวังจนทำให้เกิดการใช้ hedges นอกจากนี้ การที่ผู้เขียนต้องนำเสนอเนื้อหาบทความด้วยความกระชับ ชัดเจน กระชับ เข้าใจง่าย ก็มีผลต่อรูปแบบของบทความ ผู้เขียนต้องจัดวางประเด็นหรือแบ่งเนื้อหาในย่อหน้าอย่างเป็นระบบ (Textorganisation und Textgliederung) และต้องมีกระบวนการการสื่อสารกับผู้อ่านโดยการใช้ข้อความแสดงอภิภาษา เพื่อให้ผู้อ่านสามารถติดตามและเข้าใจเนื้อหาของย่อหน้าบทความได้ง่ายขึ้น หรือให้ผู้อ่านเห็นโครงสร้างของย่อหน้าได้ชัดเจน (Breitkopf, 2006, p. 24; Graefen, 1997, pp. 96-98)

ในส่วนของงานลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์ หนังสือคู่มือการเขียนบทความวิชาการในประเทศไทยมักไม่ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ ส่วนใหญ่จะมีเพียงข้อแนะนำให้ใช้ภาษาทางการหรืองานลีลาทางการ (Formal Style) ไม่ใช้ภาษาพูด (Terasorn, 2012, p. 156; Suwanthada, 2005, p. 32; Somprayoon & Somprayoon, 2007, p. 153) ด้านนักวิจัยชาวเยอรมันที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานเขียนทางวิชาการ เช่น Graefen/Thielmann, (2007, pp. 95-96) มีความเห็นว่า ในระดับสากลแล้ว งานลีลาแบบไม่เน้นการระบุตัวบุคคล ยังคงเป็นวิธีการเขียนที่เหมาะสม สำหรับการเขียนบทความในวารสารวิชาการ แต่ในปัจจุบันก็มีแนวโน้มที่จะเบี่ยงเบนออกไปจากขอบที่เคร่งครัด

งานวิจัยศึกษาเปรียบเทียบปริเฉททางวิชาการข้ามภาษาและวัฒนธรรม

งานเขียนเชิงวิชาการในภาษาต่างๆ มักมีลักษณะร่วมที่ถือเป็นคุณสมบัติสำคัญหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้แก่ ความกระชับชัด ตรงประเด็น ความถูกต้องและสมบูรณ์ของเนื้อหา การใช้ถ้อยคำกะทัดรัด ไม่ซ้ำซ้อน ความเป็นกลางหรือความเป็นปรีชา/วัตถุวิสัย (objektiv) ด้วยเหตุนี้ จึงมีผู้ที่มีความเห็นว่างานลีลาของงานเขียนเชิงวิชาการเป็นไปตามหลักสากล ไม่ขึ้นอยู่กับขนบนิยมหรือวัฒนธรรมการสื่อสารในวงวิชาการแต่ละประเทศหรือความแตกต่างของภาษาที่ใช้ เช่น Widdowson (1979 as cited in Trumpp, 1998, p. 15) อย่างไรก็ดี มีนักวิชาการหลายคนที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดดังกล่าวที่เรียกว่า สมมติฐานของความเป็นสากล (Universalitätshypothese) ผลการศึกษาวิจัยหลายชิ้นแสดงให้เห็นว่าแนวคิดดังกล่าวไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง (Graefen, 1997, p. 68) ตัวอย่างเช่น Galtung (1985, p. 156) ที่บรรยายและเปรียบเทียบลักษณะความเป็นวิชาการแบบอังกฤษ-อเมริกัน เยอรมัน ฝรั่งเศส และญี่ปุ่น กล่าวโดยสรุปได้ว่า แบบเยอรมันและฝรั่งเศสนิยมการสร้างทฤษฎีโดยใช้วิธีการนิรนัย (deduktiv) ในขณะที่แบบอังกฤษ-อเมริกันและญี่ปุ่นนิยมการตั้งสมมติฐานและเน้นวิธีการอุปนัย (induktiv) หรืองานวิจัยของ Clyne (1991, pp. 378-380) ที่ศึกษาเปรียบเทียบผลงานวิชาการด้วยภาษาศาสตร์และสังคมวิทยาที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมัน และพบว่างานเขียนสองภาษาดังกล่าวมีโครงสร้างตัวบทต่างกัน ซึ่งแสดงให้เห็นขนบนิยมที่แตกต่างกันในวงวิชาการภาษาอังกฤษและภาษาเยอรมัน งานเขียนเชิงวิชาการภาษาเยอรมันจะให้ความสำคัญกับเนื้อหา การถ่ายทอดความรู้ทฤษฎี และกระตุ้นให้ผู้อ่านคิด และเป็นหน้าที่ของผู้อ่าน (reader responsibility) ที่ต้องพยายามทำความเข้าใจตัวบท จึงมีการใช้ advance organizers น้อยกว่า ส่วนงานเขียนเชิงวิชาการภาษาอังกฤษมีโครงสร้างแบบเส้นตรงและมีการใช้ advance organizers มากกว่า เนื่องจากเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน (writer responsibility) ที่ต้องพยายามให้งานเขียนของตนมีความชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย

งานวิจัยของ Trumpp (1998) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบงานเขียนเชิงวิชาการด้านการกีฬาในภาษาเยอรมัน อังกฤษและฝรั่งเศส พบว่าในงานเขียนภาษาอังกฤษมีการสนทนากับผู้อ่านเป็นเรื่องปกติ ถือว่าเป็นมิตรกับผู้อ่าน (leserfreundlich) และใช้ hedges จำนวนมาก ส่วนงานเขียนภาษาเยอรมันหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงผู้อ่านและนิยมการใช้หน่วยสร้างแบบไม่ระบุตัวบุคคล งานเขียนภาษาฝรั่งเศสนิยมกล่าวถึงสิ่งที่ผู้เขียนกระทำ

ในบทความ และมีการใช้กริยาแสดงอภิสัมพันธ์สารจำนวนมาก (Metadiskursverben) นอกจากนั้น ผู้เขียนมักกล่าวถึงตนเองโดยใช้สรรพนามรูปพหูพจน์บุรุษที่ 1 มากกว่ารูปเอกพจน์

Busch-Lauer (2001) ได้ศึกษาวิจัยตัวบทประเภทต่างๆ ในวารสารวิชาการด้านการแพทย์และภาษาศาสตร์ที่เขียนโดยเจ้าของภาษาชาวอังกฤษและเยอรมัน ผลการวิจัยของ Busch-Lauer พบว่าในสาขาแพทยศาสตร์มักมีความร่วมมือกันในการทำวิจัย จึงพบผู้เขียนเป็นหมู่คณะมากกว่า ขณะที่ในสาขาภาษาศาสตร์จะมีผู้เขียนเดี่ยวๆ มากกว่าเป็นหมู่คณะ ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นวัจนลีลาของผู้เขียนได้เด่นชัดกว่าในงานเขียนด้านแพทยศาสตร์ ส่วนเรื่องของวัจนลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์ งานเขียนภาษาอังกฤษทั้งในสาขาการแพทย์และภาษาศาสตร์ จะเน้นตัวบุคคลและมีการกล่าวถึงผู้อ่าน ซึ่งต่างจากงานเขียนภาษาเยอรมันที่ไม่เน้นตัวบุคคล แต่เน้นเนื้อหาหรือสิ่งที่ศึกษา (Busch-Lauer, 2001, p. 473)

งานวิจัยร่วมสมัยอีกชิ้นหนึ่งที่แสดงให้เห็นวัจนลีลาที่แตกต่างกันของงานเขียนเชิงวิชาการที่เขียนโดยผู้เขียนเยอรมันและเผยแพร่ในประเทศเยอรมนี กับที่เขียนโดยผู้เขียนชาวรูเมเนียและเผยแพร่ในประเทศรูเมเนียคืองานของ Schlömer (2012) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบการกล่าวถึงผู้เขียนของนักวิชาการทั้งสองประเทศในบทความวิชาการด้านภาษาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าในบทความของนักวิชาการเยอรมันมีการกล่าวถึงผู้เขียนมากกว่าทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งแตกต่างจากบทความของนักวิชาการรูเมเนีย ที่มีหน่วยสร้างประกอบด้วยประธานที่ไม่ใช่บุคคลมากกว่า (Schlömer, 2012, pp. 60-62)

วัจนลีลาและกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการนำเสนอบทความด้านภาษาและวรรณคดี

วัจนลีลาและกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการนำเสนอบทความในวารสารวิชาการเยอรมัน

วัจนลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์

การศึกษาวิเคราะห์วัจนลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์ที่ใช้ในงานวิจัยนี้เป็นการนำแนวทางและวิธีการศึกษาของ Kresta (1995) และ Trumpp (1998) มาปรับใช้กับชุดข้อมูลที่ศึกษา เนื่องจากวิธีการศึกษาของ Kresta เน้นการพิจารณาแบบภาษาโดยคำนึงถึงหน้าที่และประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นหลัก จึงเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบดังกล่าวแล้วข้างต้น

Kresta (1995) ศึกษาเปรียบเทียบแบบภาษาที่แสดงบุคคลสัมพันธ์ (Interpersonalität) ในผลงานวิชาการภาษาเยอรมันและภาษาอังกฤษด้านภาษาศาสตร์ 4 ชนิด ได้แก่ บทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ บทความโต้ตอบความเห็นทางวิชาการ (Entgegnung/reply) และตำราพื้นฐานด้านภาษาศาสตร์ และได้พัฒนารูปแบบการอธิบายลักษณะบุคคลสัมพันธ์ โดยใช้มุมมองของภาษาศาสตร์หน้าที่นิยมหรือทฤษฎีภาษาศาสตร์เชิงระบบหน้าที่ (Systemorientierter Funktionalismus) ของนักภาษาศาสตร์ชาวอังกฤษ Firth, Malinowsky และ Halliday เป็นแนวคิดพื้นฐาน ฮัลลidayมองว่าภาษามีหน้าที่หลัก 3 ประการ ซึ่งเปรียบได้กับหน้าที่ของภาษาในโมเดลการสื่อสารของ Karl Bühler หน้าที่หนึ่งของภาษาคือการแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้ส่งสารจะแสดงบทบาททางสังคมในสถานการณ์การสื่อสารหนึ่ง หน้าที่ด้านบุคคลสัมพันธ์ของภาษานี้เป็นหน้าที่ของภาษาที่ใช้แสดงปฏิสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารหรือผู้พูดกับผู้ฟัง (Kresta, 1995, pp. 30-31) หรือเป็นการใช้ภาษาเพื่อสร้าง รักษา และแสดงสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล (Ratchabanthittayasathan, 2010, p. 199) ตามนิยามของ Kresta (1995, p. 36, p. 59) บุคคลสัมพันธ์เป็นลักษณะบทบาทในการสื่อสารของผู้ส่งสารที่พบในข้อความต่างๆ ในภาษา ได้แก่ การแสดงหรือไม่แสดงตนของผู้ส่งสาร รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นของผู้ส่งสาร และการปฏิบัติของผู้ส่งสารต่อผู้รับสาร เช่น การทักทายหรือถามคำถาม เป็นต้น ลักษณะบุคคลสัมพันธ์เป็นบทบาทของบุคคลผู้มีส่วนร่วม

หรือมีส่วนเกี่ยวข้องในสถานการณ์การสื่อสารหนึ่ง ที่สำคัญที่สุดคือ ผู้เขียนหรือผู้พูด และผู้อ่านหรือผู้ฟัง บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในสถานการณ์การสื่อสาร หมายถึง ผู้มีส่วนร่วมแต่ละคน หรือผู้มีส่วนร่วมหลายคน รวมกัน Kresta (1995, p. 59) แบ่งบทบาทความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนร่วมหลายคนรวมกัน ออกเป็น 4 ลักษณะได้แก่

- (1) ผู้เขียน (ฉัน) + ผู้เขียนร่วม (คนเดียวหรือหลายคน) (Autor + ein oder mehrere Mitverfasser)
- (2) ผู้เขียน+ ผู้อ่าน (Autor + Leser)
- (3) ผู้เขียน+ ผู้อ่าน+ วงวิชาการสาขาหนึ่ง (Autor + Leser + der jeweilige Fachkreis/ Fachkreis- relation)
- (4) ผู้เขียน + ผู้อ่าน + วงวิชาการสาขาหนึ่ง + กลุ่มคนนอกเหนือวงวิชาการ (Autor + Leser + Fach- kreis + außerfachliche Gruppe/Gemeinschaftsrelation)

งานวิจัยนี้จะศึกษารูปแบบภาษาที่สำคัญที่ใช้แสดงลักษณะบุคคลสัมพันธ์ดังกล่าวในประเด็นต่อไปนี้

การกล่าวถึงผู้เขียน

- การกล่าวถึงผู้เขียนเพียงคนเดียว

การที่ผู้เขียนหรือผู้วิจัยจะกล่าวถึงตนเองในงานเขียนทางวิชาการหรือไม่ อย่างไรนั้น เป็นลักษณะทาง วจนลีลา ซึ่งขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมการเขียนหรือการสื่อสารในวงวิชาการแต่ละภาษาว่า มีขนบธรรมเนียมหรือแบบแผนอย่างไร ตามแบบแผนดั้งเดิมในวงวิชาการเยอรมัน ผู้เขียนมักไม่นิยมกล่าวถึงตนเองหรือไม่นิยมใช้สรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 1 ich (=I) แทนตนเองในงานเขียนทางวิชาการ กล่าวได้ว่าเคยมี “การห้ามใช้ Ich” (Ich-Verbot/ Ich-Tabu) ในการเขียนงานวิชาการของเยอรมัน ดังกล่าวแล้วในงานวิจัยเรื่อง “บทคัดย่อในวารสารวิชาการเยอรมันและไทยด้านภาษาและวรรณคดี” (Sriuranpong, 2014, p. 31; 2015, p. 34) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยในปัจจุบัน เช่น Graefen/Thielmann (2007, pp. 95-96) พบว่ามีการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 ich แทนผู้เขียนมากขึ้นกว่าในอดีต ในงานวิจัยนี้พบว่า มีรูปแบบภาษา 2 รูปแบบที่ผู้เขียนใช้กล่าวถึงตนเองโดยตรง ได้แก่ การใช้บุรุษสรรพนามเอกพจน์ บุรุษที่ 1 ich รวมทั้งการใช้สรรพนาม mein ซึ่งเป็นสรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของของ ich และการใช้สำนวน meines Erachtens ซึ่งหมายถึง ตามความเห็นของข้าพเจ้า/ผม/ดิฉัน รวมทั้งสำนวน meines Wissens ซึ่งหมายถึง เท่าที่ข้าพเจ้า/ผม/ดิฉันทราบ ตัวอย่างการกล่าวถึงตนเองของผู้เขียนโดยใช้สรรพนามทั้ง 2 รูป และการใช้สำนวน meines Erachtens ในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันของงานวิจัยนี้คือ

(1) Mit dem zweiten Beispiel möchte ich auf dem Gerichtshof des Theaters zurückkehren. (DU2, 188)

(2) Sie betrifft aber meines Erachtens erst die Formen mit Verbzweitstellung. (SW2, 138)

นอกจากนี้ ยังพบรูปแบบภาษาอีกรูปแบบหนึ่งที่ผู้เขียนใช้แทนตนเองเพียงผู้เดียว แต่เป็นการกล่าวถึงตนเองทางอ้อมมากกว่าการใช้สรรพนาม ich นั่นคือ การใช้บุรุษสรรพนามพหูพจน์บุรุษที่ 1 wir (= we) รวมทั้งการใช้สรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของ unser การใช้ wir ในกรณีนี้เรียกว่า Autorenplural หรือ Pluralis majestatis Kresta (1995, p. 74) เรียกการใช้สรรพนาม wir ในลักษณะนี้ว่า **Autoren-wir** นักวิจัยที่ศึกษารูปแบบภาษาในงานเขียนทางวิชาการสันนิษฐานว่า เหตุผลหนึ่งของการใช้สรรพนามพหูพจน์บุรุษที่ 1 แทนผู้เขียนเพียงคนเดียว น่าจะเป็นเพราะความต้องการหลีกเลี่ยงการใช้ ich ที่อาจมีนัยยะหรือมุมมองแบบยึดตนเองเป็นศูนย์กลางมากกว่าการใช้ wir ที่ผู้พูดหรือผู้เขียนกล่าวในนามของผู้อื่น จึงมีคำเรียกการใช้ wir ในลักษณะแทนผู้เขียนหรือผู้พูดเพียงคนเดียวว่า Bescheidenheitsplural หรือ Pluaralis

Modestiae ซึ่งหมายถึง “รูปพหูพจน์แบบถ่อมตน” (Dudenredaktion, 2005, p. 272; Graefen, 1997, p. 209; Kresta, 1995, p. 24) ในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันของงานวิจัยนี้พบรูปแบบการใช้ Autoren-wir รวมทั้งสรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของของ wir คือ unser เฉพาะในบทความด้านภาษา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(3) Deshalb wollen wir zuerst auf die morphologische Natur des Verbs eingehen, bevor wir dessen Rolle im Satz untersuchen. (SW5, 450)

(4) Tabelle 1 verdeutlicht dies anhand unseres lateinischen Beispiels. (DS4, 100)

ในตัวอย่าง 3-4 มีการใช้สรรพนาม wir และ unser แทนผู้เขียนเพียงคนเดียว และกริยาที่ใช้ในตัวอย่างดังกล่าวคือ eingehen (ศึกษาอย่างละเอียด) untersuchen (สำรวจตรวจสอบ) ก็เป็นกริยาที่ผู้เขียนกระทำเพียงคนเดียว ไม่สามารถหมายความว่ารวมถึงผู้อ่านด้วย นอกจากนี้ สิ่งที่ใช้คู่กับคำสรรพนามแสดงความเป็นเจ้าของ unser ในตัวอย่าง 4 unseres Beispiels (ตัวอย่างของเรา) ก็เป็นของผู้เขียนหรือผู้วิจัยเพียงคนเดียว

นอกเหนือจากการใช้สรรพนามเอกพจน์และพหูพจน์บุรุษที่ 1 แทนตนเองเพียงคนเดียวแล้ว ผู้เขียนหรือผู้วิจัยชาวเยอรมันสามารถใช้คำ der Verfasser/Autor/die Verfasserin/Autorin (= ผู้เขียน) แทนตนเองในรูปเอกพจน์บุรุษที่ 3 แต่การใช้คำดังกล่าวพบน้อยมากในปัจจุบัน และไม่พบตัวอย่างที่ผู้เขียนใช้คำนี้อย่างเด่นชัดในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันของงานวิจัยนี้

- การกล่าวถึงผู้เขียนและบุคคลอื่น

รูปแบบภาษาดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้เขียนใช้แทนตนเองเพียงคนเดียวในการนำเสนอบทความในวารสารวิชาการเยอรมันด้านภาษาและวรรณคดี ยังมีคำสรรพนามรูปอื่น ได้แก่ คำสรรพนามพหูพจน์ บุรุษที่ 1 wir (= we ในภาษาอังกฤษ) และคำอนิยมนสรรพนาม man (= one ในภาษาอังกฤษ) คำสรรพนามสองคำนี้เป็นคำสรรพนามที่ผู้เขียนนิยมใช้กันโดยทั่วไปในการกล่าวถึงตนเองในทางอ้อม เนื่องจากเป็นคำสรรพนามที่ไม่ได้หมายความว่าผู้เขียนเพียงคนเดียว แต่หมายความว่าผู้อื่นด้วย คำสรรพนามทั้งสองคำสามารถใช้สื่อความหมายต่างๆ ได้ดังนี้

- การใช้สรรพนาม wir แทนผู้เขียนมากกว่าหนึ่งคน

การใช้สรรพนาม wir ซึ่งเป็นคำสรรพนามพหูพจน์ บุรุษที่ 1 แทนผู้เขียนมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป เป็นการใช้สรรพนามตามความหมายปกติของคำจริง ๆ แต่ในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันของงานวิจัยนี้ ไม่มีบทความใดที่มีผู้เขียนมากกว่าหนึ่งคน จึงไม่ปรากฏว่ามีการใช้สรรพนาม wir แทนผู้เขียนมากกว่าหนึ่งคนตามความหมายของคำจริง ๆ

- การใช้สรรพนาม wir แทนผู้เขียนและผู้อ่าน

ในการนำเสนอบทความภาษาเยอรมันมีความนิยมใช้สรรพนาม wir แทนตัวผู้เขียนเองและหมายความว่ารวมถึงผู้อ่านด้วย การใช้สรรพนาม wir ในกรณีนี้เป็นการเรียกร้องจากผู้เขียนให้ผู้อ่านร่วมมือทำงานกับตนในลักษณะเป็นทีมเวิร์ค Kresta (1995, pp. 132-135) จึงเรียกการใช้สรรพนามในลักษณะนี้ว่า **Teamwork-we/wir** การใช้สรรพนาม wir แบบ Teamwork-wir นี้มักพบในข้อความแสดงอภิภาษาที่บ่งบอกโครงสร้างลำดับความคิดหรือสิ่งที่ผู้เขียนสามารถกระทำร่วมกับผู้อ่าน เช่น ในข้อความที่มีคำกริยา ansehen (พิจารณา) sehen (เห็น) bemerken (สังเกต) เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเรียกร้องให้ผู้อ่านพยายามทำความเข้าใจประเด็นหรือสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอหรือเฝ้าติดตามกระบวนการเรียบเรียงความคิดของผู้เขียน ตัวอย่างการใช้สรรพนาม wir แทนผู้เขียนและผู้อ่านในลักษณะ Teamwork-wir ที่พบในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันของงานวิจัยนี้คือ:

(5) Adjektive als der Typ einer morphologischen Konnexion zwischen den nominalen Begriffswörtern sind besonders prominent vertreten, wie wir sehen werden. (DS4, 101)

(6) Nehmen wir das Beispiel des Verbs. (SW5, 457)

ตัวอย่างที่ 5 เป็นการใช้คำสรรพนาม wir แบบ Teamwork-wir ในข้อความแสดงอภิภาษา โดยใช้กับกริยา sehen ในข้อความ “wie wir sehen werden” (= “ซึ่งเราจะเห็นต่อไป”) ข้อความดังกล่าวบ่งบอกล่วงหน้าถึงสิ่งที่ผู้อ่านจะพบหรือเห็นต่อไป (ร่วมกับผู้เขียน) ส่วนตัวอย่างที่ 6 เป็นการใช้คำสรรพนาม wir คู่กับรูป Imperativ ของคำกริยาเพื่อเป็นการเชิญชวนผู้อ่านให้กระทำการหนึ่งร่วมกับผู้เขียน กล่าวคือ ให้พิจารณาตัวอย่างร่วมกัน

- การใช้สรรพนาม wir แทนผู้ที่อยู่ในวงวิชาการสาขาหนึ่ง

ในการนำเสนอบทความในวารสารวิชาการเยอรมันด้านภาษาและวรรณคดีพบว่า มีการใช้สรรพนามรูปพหูพจน์บุรุษที่ 1 wir แทนกลุ่มบุคคลผู้ที่อยู่ในวงวิชาการสาขาหนึ่ง ซึ่งมีความรวมถึงผู้เขียนและผู้อ่าน (ถ้าเป็นนักวิชาการในสาขานั้น) ด้วย Kresta (1995, pp. 135-137) เรียกการใช้สรรพนาม wir ในลักษณะนี้ว่า **Fachkreis-wir** (Fachkreis = ‘วงวิชาการ’) ตัวอย่างการใช้สรรพนาม wir แทนผู้ที่อยู่ในวงวิชาการเดียวกันกับผู้เขียนที่พบในชุดข้อมูลภาษาเยอรมัน คือ

(7) Was wir dann im Althochdeutschen und auch später als Verbalsatz betrachten, ist in der Tat ein Nominalsatz. (SW5, 454)

(8) Wir kennen diesen moralischen Imperativ aus anderen didaktischen Texten des Mittelalters: ... (DV1, 85)

ตัวอย่างที่ 7 กล่าวว่า “สิ่งที่เราพิจารณาในภาษาเยอรมันโบราณและยุคต่อมาว่าเป็นประโยคที่ประกอบด้วยคำกริยา แท้ที่จริงแล้วเป็น ...” และตัวอย่างที่ 8 กล่าวว่า “เรารู้จักความจำเป็นทางศีลธรรมเช่นนี้จากต้วบทเชิงสั่งสอนอื่นๆในยุคกลาง” บริบทของตัวอย่างดังกล่าวข้างต้นทำให้สามารถเข้าใจได้ว่า คำสรรพนาม wir ในประโยคตัวอย่างเหล่านี้ใช้แทนนักวิชาการในสาขาวิชาภาษาและวรรณคดีเยอรมัน

- การใช้สรรพนาม wir แทนคนทั่วไป

คำสรรพนามรูปพหูพจน์บุรุษที่ 1 wir ที่ใช้ในบทความวิชาการ สามารถใช้แทนคนทั่วไปที่อยู่นอกวงวิชาการที่เกี่ยวข้อง Kresta (1995, pp. 140-141) เรียกการใช้สรรพนาม wir ในลักษณะนี้ว่า **Gemeinschafts-wir** (Gemeinschaft = ‘คนในสังคม’ สังคมในที่นี้ Kresta หมายถึง สังคมที่ใช้ภาษานั้นหรือมนุษยชาติโดยรวม) ในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันพบการใช้สรรพนามแทนคนทั่วไปเพียงแห่งเดียว:

(9) *Das Wappen der Liebe* ist eine [...] überlieferte Minnerede, die leider unvollständig auf uns gekommen ist. (DV1, 73)

ตัวอย่าง (9) นี้กล่าวถึงกวีนิพนธ์เรื่องหนึ่งในยุคกลาง ผู้เขียนกล่าวว่า “น่าเสียดายที่กวีนิพนธ์นี้ตกทอดมาถึงเราไม่ครบถ้วนสมบูรณ์” คำ uns ซึ่งเป็นรูปกรรมของ wir ในที่นี้หมายถึงคนเยอรมันโดยทั่วไป

นอกเหนือจากการใช้คำบุรุษสรรพนามพหูพจน์บุรุษที่ 1 wir แทนผู้เขียนและบุคคลอื่น เพื่อเป็นการกล่าวถึงตนเองในทางอ้อมแล้ว ผู้เขียนบทความในวารสารวิชาการเยอรมันด้านภาษาและวรรณคดียังใช้ อนิยมสรรพนาม man (= one ในภาษาอังกฤษ) แทนตนเองและผู้อื่นในลักษณะเดียวกันกับการใช้ wir เพื่อสื่อความหมายดังนี้

- การใช้สรรพนาม *man* แทนผู้ที่อยู่ในวงวิชาการสาขาหนึ่ง

ในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันพบว่าการใช้สรรพนามไม่ชี้เฉพาะ *man* แทนกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวงวิชาการที่เกี่ยวข้อง ซึ่งหมายความรวมถึงผู้เขียนและผู้อ่าน (ถ้าเป็นนักวิชาการในสาขานั้น) ด้วย Kresta (1995, pp. 137-138) เรียกการใช้สรรพนาม *man* ในลักษณะนี้ว่า **Fachkreis-man** ตัวอย่างการใช้สรรพนาม *man* แทนผู้ที่อยู่ในวงวิชาการเดียวกันกับผู้เขียน คือ

(10) [...] Im ersten Fall spricht man von ‘athematischer Flexion’, ... (SW5, 451)

(11) Sucht man jedoch nach den mehr oder weniger verborgenen Gründen, warum denn die Instrumentalität in der Kunst der Moderne parallel zur Aufdeckung der technisch-medialen Dispositive in je spezifischer Weise aufgewertet wird, so kann man vielleicht erneut auf Nietzsche rekurrieren. (ZP5, 262)

การใช้ *man* ในตัวอย่าง (10)-(11) ข้างต้น เป็นการใช้ในบริบทที่เกี่ยวข้องกับนักวิชาการในสาขาภาษาและวรรณคดีเยอรมัน ดังนี้ ตัวอย่าง (10) กล่าวว่า “กรณีแรกนี้เราเรียกว่า...” ตัวอย่าง (11) กล่าวว่า “ถ้าเราจะหาเหตุผลที่ซ่อนเร้นอยู่ไม่มากนักน้อยกว่าทำไม[...] เราคงต้องอ้างอิงนิทซ์เชอ” คำกริยาที่ใช้คู่กับคำ *man* ซึ่งมีความหมายเทียบได้กับคำว่า ‘เรา’ ในภาษาไทยในตัวอย่างทั้งสอง ต่างแสดงการกระทำของนักวิชาการที่ศึกษาหรือมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่กล่าวถึง ดังนั้น คำ *man* ในตัวอย่างจึงแทนนักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้อง

- การใช้สรรพนาม *man* แทนคนทั่วไป

คำสรรพนาม *man* ที่ใช้ในบทความวิชาการ นอกจากจะใช้แทนนักวิชาการในสาขาที่เกี่ยวข้องแล้ว ยังใช้แทนคนทั่วไปในสังคม ซึ่งเป็นความหมายปกติของสรรพนามคำนี้ในบริบททั่วไป Kresta (1995, pp. 142-143) เรียกการใช้คำสรรพนาม *man* ในลักษณะนี้ว่า **Gemeinschafts-man** (Gemeinschaft ในที่นี้ Kresta หมายถึง คนในสังคมที่ใช้ภาษานั้นหรือมนุษยชาติโดยรวม เช่นเดียวกับ Gemeinschafts-wir) ในชุดข้อมูลภาษาเยอรมัน พบการใช้สรรพนาม *man* แทนคนทั่วไป ดังในตัวอย่างต่อไปนี้:

(12) Wenn man sich – nicht nur als Linguist – mit Todesanzeigen beschäftigt, gewinnt man schnell und unweigerlich den Eindruck, es mit einer sehr stark standardisierte Form von Texten zu tun zu haben. (SW4, 370)

(13) Ein Wappen kann man ebenso gut zeichnen wie mit Worten beschreiben; ... (DV1, 72)

การใช้ *man* ในตัวอย่าง (12)-(13) ข้างต้น เป็นการใช้ในบริบทของบุคคลทั่วไปในสังคมเยอรมัน ตัวอย่าง (12) กล่าวว่า “ถ้าเราศึกษา...ไม่ใช่แต่เพียงในฐานะนักภาษาศาสตร์ เราจะเกิดความรู้สึกที่ว่า...อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้” ตัวอย่าง (13) กล่าวว่า “เราสามารถวาดรูปเครื่องอิสริยาภรณ์ของขุนนางหรือบรรยายลักษณะ โดยใช้คำพูดได้ดีเท่ากัน” คำกริยาที่ใช้คู่กับคำ *man* (=‘เรา’) สืบถึงการกระทำของคนทั่วไปในสังคมเยอรมัน *man* ในตัวอย่างทั้งสองจึงหมายถึงคนเยอรมันโดยทั่วไป

- การใช้สรรพนาม man ที่ไม่สามารถระบุบุคคลที่อ้างถึงได้ชัดเจน

เนื่องจากคำสรรพนาม man เป็นอนิยมสรรพนาม ในชุดข้อมูลภาษาเยอรมัน จึงมีหลายกรณีที่ไม่สามารถระบุบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่สรรพนามอ้างถึงหรือใช้แทน ได้อย่างชัดเจน (unklare Referenz) ดังตัวอย่างต่อไปนี้:

(14) Man kann aus diesen Beispielen keine Begründung für diese unterschiedliche Anwendung schlussfolgern. (DS2, 73)

การใช้สรรพนาม man ในตัวอย่าง (14) ที่กล่าวว่า “เราไม่สามารถสรุปเหตุผลของการใช้ที่แตกต่างกันจากตัวอย่างนี้ได้” คำ man ในตัวอย่างนี้อาจหมายถึง ผู้เขียน ผู้อ่าน หรือ ผู้ที่อยู่ในวงวิชาการเดียวกันหรือบุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องนี้ก็ได้

คำสรรพนาม man อาจใช้แทนทั้งตัวผู้เขียนและผู้อ่านในขณะเดียวกัน ในกรณีที่เป็นข้อความแสดง อภิภาษาเพื่อให้ผู้อ่านติดตามกระบวนการเรียงเรียงความคิดของผู้เขียน หรือเมื่อผู้เขียนเรียกร้องให้ผู้อ่านร่วมมือทำงานกับตนในลักษณะเป็นทีมเวิร์ค (Teamwork-man) ซึ่งเป็นการใช้สรรพนาม man ในลักษณะเดียวกับการใช้ Teamwork-we/wir ตัวอย่างเช่น:

(15) Wie man sieht, geht [...] davon aus, ... (SW2, 139)

man ในประโยคตัวอย่าง (15) ซึ่งกล่าวว่า “อย่างที่เราร่วมกัน...” สามารถหมายถึงผู้เขียน และผู้อ่านที่อาจอยู่ในวงวิชาการเดียวกันกับผู้เขียนก็ได้

การกล่าวถึงผู้อ่าน

ในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันของงานวิจัยนี้ไม่ปรากฏว่าผู้เขียนกล่าวถึงผู้อ่านโดยตรงโดยใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 2 Sie ที่แสดงความสุภาพ เนื่องจากงานเขียนทางวิชาการส่วนใหญ่มีวัจนลีลาที่ค่อนข้างเป็นทางการและไม่ค่อยมีการสนทนากับผู้อ่าน นอกจากนี้ การกล่าวถึงผู้รับสารโดยตรงน่าจะเหมาะกับบริบทการพูดมากกว่า เช่น การแสดงปาฐกถาหรือการบรรยายทางวิชาการ ซึ่งผู้พูดและผู้ฟังอยู่ในสถานที่เดียวกัน อย่างไรก็ตาม พบการกล่าวถึงผู้อ่านทางอ้อมด้วยการใช้สรรพนามพหูพจน์บุรุษที่ 1 wir แทนผู้เขียนและผู้อ่านในลักษณะ Teamwork-we/wir เพื่อเป็นการเรียกร้องให้ผู้อ่านร่วมมือทำงานกับตนในลักษณะเป็นทีมเวิร์ค โดยเฉพาะในข้อความอภิภาษาที่ บ่งบอกลำดับความคิด โครงสร้างของตัวบท หรือเพื่อเรียกร้องให้ผู้อ่านทำความเข้าใจประเด็นที่ผู้เขียนกำลังนำเสนอหรือให้คอยติดตามกระบวนการเรียงเรียงความคิดของผู้เขียนดังกล่าวแล้ว

นอกจากนี้ ยังมีการกล่าวถึงผู้อ่านหรือการสื่อสารกับผู้อ่านทางอ้อมในรูปแบบของการขอร้องทางอ้อมด้วยการใช้หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยกริยากริยา Konjunktiv I คู่กับอนิยมสรรพนาม man Duden-Grammatik (2005, p. 543) เรียกการใช้กริยา Konjunktiv I ในลักษณะนี้ว่า auffordernder Konjunktiv ดังตัวอย่างต่อไปนี้จากชุดข้อมูล:

(16) Man verzeihe mir die umständliche und pedantische Darstellung. (DV3, 184)
(= “ขออภัยสำหรับการนำเสนอที่ยุ่งยากและลงรายละเอียดมาก”)

เป็นที่น่าสังเกตว่า หน่วยสร้างแสดงการขอร้องทางอ้อม ด้วยการใช้กริยารูป Konjunktiv I คู่กับ man นี้ จะใช้กับกริยาเพียงไม่กี่คำ เช่น คำ verzeihen (‘ให้อภัย’) ในตัวอย่างข้างต้น และคำ vergleichen (‘เปรียบเทียบ’) เป็นต้น

นอกจากการใช้หน่วยสร้างรูปแบบดังกล่าวแล้ว ในบทความด้านภาษาและวรรณคดีเยอรมันยังมีการสื่อสารกับผู้อ่านในรูปแบบของหมายเหตุในวงเล็บ หรือเชิงอรรถอ้างอิง เพื่อให้แหล่งอ้างอิงเพิ่มเติม หรือการโยงเพื่อชี้ให้ผู้อ่านดูเปรียบเทียบกับส่วนอื่นของบทความ ซึ่งอาจอยู่ตรงส่วนเนื้อหาของบทความหรือในเชิงอรรถก็ได้

(17) (s. Abschnitt 3) (= “ดูหัวข้อ 3”) (DS3, 175)

(18) (vgl. dazu auch Stein 2008) (= “ดูเปรียบเทียบกับ Stein 2008”) (SW4, 389)

ตัวอักษร s. มาจากคำกริยา siehe (‘ดู’) และ vgl. มาจากคำกริยา vergleiche (‘ดูเปรียบเทียบ’) การสื่อสารกับผู้อ่านทางอ้อมในรูปแบบของการใช้หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยกริยารูป Konjunktiv I คู่กับ man และในรูปแบบของหมายเหตุหรือเชิงอรรถนี้ พบในบทความภาษาเยอรมันมากกว่าการใช้คำสรรพนามชนิด Teamwork-we/wir

การกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่น

ในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันพบว่าการกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่น ผู้เขียนหรือผู้วิจัยอื่นโดยระบุชื่อมากกว่าการกล่าวถึงผลของงานวิจัยทั่วไปโดยไม่ระบุชื่อผู้เขียนหรือผู้วิจัย เนื่องจากเป็นหลักปฏิบัติสำคัญในการเขียนผลงานทางวิชาการ อีกทั้งเพื่อก่อให้เกิดความน่าเชื่อถือทางวิชาการ และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าต่อไป ทั้งนี้ สัดส่วนของการกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่นโดยระบุชื่อ เมื่อเปรียบเทียบกับ การกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่นโดยไม่ระบุชื่อนั้นคิดเป็นร้อยละ 95.96: 4.04 อนึ่ง พบการระบุชื่องานเขียนหรืองานวิจัยอื่นในบทความด้านวรรณคดีมากกว่าบทความด้านภาษาเล็กน้อย

การกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่นโดยไม่ระบุชื่อนั้นมักพบในตอนต้นของบทความ โดยเป็นการกล่าวถึงผลงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้านี้ เพื่อเป็นการเกริ่นนำไปสู่เรื่องที่ศึกษาเช่นเดียวกับในบทความ³ หรือเป็นการกล่าวถึงในส่วนอื่นของบทความ เพื่อชี้ให้เห็นประเด็นที่เคยมีการศึกษาในแวดวงวิชาการที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น

(19) In der Forschung ist jüngst darauf hingewiesen werden, dass ... (DV4, 276)

- การใช้ hedges/hedging

ในการศึกษาวิจัยและกลวิธีการใช้ภาษาที่ใช้ในการนำเสนอผลงานทางวิชาการ เป็นสิ่งจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์การใช้ hedge/hedging เนื่องจาก hedge หรือ hedging เป็นรูปแบบทางภาษาที่นิยมใช้ในปริจเฉททางวิชาการ hedge เป็นการประเมินหรือแสดงความคิดเห็นของผู้พูดหรือผู้เขียนเกี่ยวกับความจริงของสิ่งที่ตนพูดหรือเขียน และเป็นการแสดงความมั่นใจหรือไม่มั่นใจของผู้พูดหรือผู้เขียน จึงเป็นเครื่องมือทางภาษาที่ใช้ในการพูดหรือเขียนอย่างระมัดระวังตน อีกทั้งยังทำให้น้ำเสียงของคำพูดอ่อนลงและดูสุภาพมากขึ้น ยังผลให้ผู้พูดหรือผู้เขียนเป็นที่ยอมรับของผู้ฟังหรือผู้อ่าน (Sriuranpong, 2014, p. 36; 2015, p.

³ อย่างไรก็ตามบทความนี้จะแตกต่างจากบทความซึ่งเป็นตัวบทหลัก ตรงที่มีการกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่นโดยระบุชื่อน้อยมาก เนื่องจากความจำกัดของเนื้อที่ (Sriuranpong, 2015, p. 35)

35) การศึกษาการใช้ hedge/ hedging ในงานวิจัยนี้เป็นการค้นหา จัดประเภท และวิเคราะห์หาความถี่ในการปรากฏของลักษณะภาษารูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้เป็น hedge โดยใช้แนวทางและวิธีการศึกษาของ Clemen (1998) และ Breilkopf (2006) เป็นหลัก

รูปแบบภาษาชนิดสำคัญที่ใช้เป็น hedges หรือที่เรียกว่า Hecken ในภาษาเยอรมันที่พบในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันของงานวิจัยนี้ ได้แก่

- Modalverb เช่น können, dürfen, sollen, müssen ที่ใช้ในรูป Indikativ และ Konjunktiv II รวมทั้งกริยาที่มีลักษณะหน้าที่คล้าย Modalverb เช่น scheinen, erscheinen

- Modalwort และ Modalpartikel รวมทั้งคำวิเศษณ์ที่แสดงระดับความมั่นใจของผู้พูดหรือผู้เขียนเกี่ยวกับความจริงหรือความเป็นไปได้ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และตัวเน้นเสริมความต่าง ๆ ที่แสดงอารมณ์รุนแรง ตัวอย่างเช่น vermutlich, vielleicht, wahrscheinlich, natürlich, wirklich, bestimmt, mit Sicherheit, ohne Zweifel เป็นต้น

- รูป Konjunktiv II ของคำกริยาที่แสดงการสันนิษฐาน สมมติฐาน หรือเหตุผลที่เป็นไปได้ เช่น würden, er gäbe, wären เป็นต้น (Graefen/Moll, 2011, pp. 119-120)

- กริยาปริธานหรือศัพท์สำนวนที่ใช้แสดงความคิดเห็น ความเชื่อ และความเข้าใจของผู้เขียน (Verben des Glaubens und Meinens) รวมทั้งกริยาที่ใช้แสดงการสันนิษฐานหรือการคาดเดา เช่น denken, glauben, meinen, vermuten, annehmen, meines Wissens, aus meiner Sicht, meines Erachtens เป็นต้น (Martín-Martin, 2005, pp. 78-79)

- หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยคำ versuchen ที่สื่อความหมายว่า สิ่งที่น่าเสนอเป็นความพยายามของผู้เขียน เพื่อแสดงความสุภาพและการถ่อมตนของผู้เขียน ตัวอย่างเช่น Im Folgenden soll versucht werden, der folgende Beitrag versucht เป็นต้น (Breilkopf, 2006, p. 121)

- หน่วยสร้างกรรมวาจกหรือรูปแทนที่ใช้แทนตัวผู้เขียน เพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงตนเองของผู้เขียน หรือเพื่อการเสนอความคิดเห็นอย่างระมัดระวังตนโดยนำตนเองไปอยู่เบื้องหลัง (Clemen, 1998, p. 46)

ตัวอย่างการใช้ hedges ในบทความเยอรมัน

การใช้ Modalverb รวมทั้งกริยาที่มีลักษณะหน้าที่คล้าย Modalverb

(20) Eine solche Hypothese müsste mit einem breiteren Korpus bewiesen werden. (DS2, 73)

การใช้ Modalwörter/Modalpartikeln และตัวเน้นเสริมความต่าง ๆ

(21) Vielleicht kann dieser Beobachtung die Vermutung stützen. (DV1, 86)

การใช้รูป Konjunktiv II ของคำกริยาที่แสดงการสันนิษฐาน สมมติฐาน หรือเหตุผลที่เป็นไปได้

(22) Das wäre eine viel zu weitgehende generelle Annahme. (SW2, 146)

การใช้กริยาปริธานหรือศัพท์สำนวนที่แสดงความคิดเห็น ความเชื่อ และความเข้าใจของผู้เขียน

(23) Sie betrifft aber meines Erachtens erst die Formen mit Verbzweitstellung. (SW2, 138)

การใช้หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยคำ versuchen ที่สื่อถึงความพยายามของผู้เขียน

(24) Im vorliegenden Beitrag habe ich zu zeigen versucht, dass... (DS5, 152)

การใช้หน่วยสร้างกรรมวาจกหรือรูปแทนที่ใช้แทนตัวผู้เขียน

(25) Geht man von dem mittlerweile gut dokumentierten Sachverhalt aus [...], dann ist zu vermuten, dass ... (DV1, 72)

รูปแบบภาษาที่ใช้เป็น hedges ที่พบมากที่สุดในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันได้แก่ Modalverb โดยพบจำนวนร้อยละ 46.56 ของ hedges ที่ใช้ทั้งหมด รองลงมาคือหน่วยสร้างกรรมวาจกหรือรูปที่ใช้แทนตัวผู้เขียน โดยพบร้อยละ 25.83 และสิ่งที่ใช้เป็น hedges มากเป็นอันดับ 3 คือ Modalwörter/Modalpartikel และตัวเน้นเสริมความต่าง ๆ โดยพบร้อยละ 13.63 ทั้งนี้พบ hedges ในบทความด้านภาษามากกว่าด้านวรรณคดีในสัดส่วน 507: 337 แห่ง

วจนลีลาและกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการนำเสนอบทความในวารสารวิชาการไทย

วจนลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์

การกล่าวถึงผู้เขียน

- การกล่าวถึงผู้เขียนเพียงคนเดียว

จากการศึกษาวิเคราะห์ชุดข้อมูลภาษาไทยของงานวิจัยพบว่า ผู้เขียนบทความนิยมกล่าวถึงตนเองทางอ้อมในรูปบุรุษที่ 3 โดยการใช้คำ ‘ผู้เขียน’ หรือ ‘ผู้วิจัย’ แทนตนเอง ทั้งนี้ พบการกล่าวถึงตนเองของผู้เขียนในลักษณะนี้ในวารสารด้านภาษามากกว่าด้านวรรณคดี โดยพบในวารสารด้านภาษามากถึงร้อยละ 71.35 แต่พบในวารสารด้านวรรณคดีเพียงร้อยละ 24.61 ค่าเฉลี่ยของการใช้คำดังกล่าวโดยรวมในวารสารทั้งสองด้านคิดเป็น ร้อยละ 47.15 ตัวอย่างของการใช้คำ ‘ผู้เขียน’ ‘ผู้วิจัย’ ในชุดข้อมูลภาษาไทยคือ

- (1) ผู้วิจัยจะอภิปรายความสัมพันธ์ของการกล่าวถึงกับการใช้ภาษาในมุมมองอื่น ๆ (LT2, 23)
- (2) ในสังคมไทยผู้เขียนเองได้ศึกษาพฤติกรรมและการพัฒนาภาษาของเด็กไทย (LT4, 121)

นอกเหนือจากการกล่าวถึงตนเองโดยการใช้คำ ‘ผู้เขียน’ หรือ ‘ผู้วิจัย’ แล้วยังมีกรณีที่ผู้เขียนใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 ‘เรา’ ในประโยคต่อไป ซึ่งไม่สามารถตัดสินชี้ชัดได้ว่าเป็นการใช้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’ แทนตัวผู้เขียนเองหรือแทนผู้เขียนผู้อ่าน หรือแทนนักวิชาการที่อยู่ในวงวิชาการเดียวกันกับผู้เขียน

- (3) เราอาจกล่าวได้เพียงว่าอดีตชาติของทศกัณฐ์ที่ปรากฏในรามเกียรติ์เป็นตัวบ่งชี้ประการหนึ่งที่อธิบายสาเหตุการมีพฤติกรรม “อธรรม” ของทศกัณฐ์ (AC2, 17)

คำสรรพนาม ‘เรา’ ในกรณีนี้อาจแสดงทัศนคติส่วนตัวของผู้เขียน แต่เป็นการกล่าวอย่างระมัดระวังตนเนื่องจากการใช้สรรพนาม ‘เรา’ นี้ดูเป็นการกล่าวแทนหรือการกล่าวในนามคนหมู่มาก จึงเพิ่มความน่าเชื่อถือทางวิชาการแก่คำกล่าวนั้นของผู้เขียน กรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยจึงจัดให้อยู่ในประเภทของการใช้สรรพนาม ‘เรา’ ที่ไม่สามารถระบุบุคคลที่อ้างถึงได้ชัดเจน

- การกล่าวถึงผู้เขียนและบุคคลอื่น

การใช้คำ ‘คณะผู้วิจัย’

ในชุดข้อมูลภาษาไทยของงานวิจัยนี้ แม้บทความจะประกอบด้วยคณะผู้เขียนหลายคน แต่ไม่พบการใช้คำ ‘คณะผู้เขียน’ หรือ ‘คณะผู้วิจัย’ ในบทความเหล่านั้น แต่กลับพบการใช้คำ ‘คณะผู้วิจัย’ และคำ ‘กลุ่มวิจัย’ ในบทความที่เขียนโดยผู้เขียนเพียงคนเดียว คำ 2 คำนี้เป็นคำที่ผู้เขียนเขียนถึงกลุ่มวิจัยของตนและเป็นการกล่าวถึงในลักษณะบุรุษที่ 3 จึงถือว่าเป็นการกล่าวถึงตัวผู้เขียนเองทางอ้อม ตัวอย่างเช่น

- (4) ความทุ่มเทในการงานของผู้สร้างศิลปินเป็นสิ่งท้าทายให้คณะผู้วิจัยต้องพยายามทำงานให้ลุล่วง (SN1, 16)

การใช้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’

เช่นเดียวกับการใช้บุรุษสรรพนามบุรุษที่ 1 wir (= we) โดยผู้เขียนบทความภาษาเยอรมัน เพื่อแทนตัวผู้เขียนและบุคคลอื่น พบว่ามีการใช้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’ เป็นจำนวนมากโดยผู้เขียนบทความในวารสารวิชาการไทยในชุดข้อมูลภาษาไทย เพื่อแทนตัวผู้เขียนผู้อ่านและบุคคลอื่น ซึ่งสามารถจำแนกประเภทได้ดังต่อไปนี้

การใช้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’ แทนผู้เขียนและผู้อ่าน

ในชุดข้อมูลภาษาไทยพบว่ามีการใช้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’ หรือ ‘เราท่าน’ แทนตัวผู้เขียนเอง และผู้อ่านในลักษณะเชิญชวนหรือเรียกร้องให้ผู้อ่านร่วมทำงานกับตนเป็นทีมเวิร์ค ซึ่งเป็นความพยายามของผู้เขียนที่จะให้ผู้อ่านเข้าใจหรือเห็นพ้องกับความคิดเห็นของผู้เขียน ตัวอย่างเช่น

(5) สิ่งที่เราสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนคือ... (AC4, 107)

(6) ครั้นอ่านจบเข้าใจแล้วเราท่านรู้สึกใหม่ว่าเป็นแง่คิดที่พิกลยังงไม่รู้ (LT 1, 183-184)

การใช้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’ แทนผู้ที่อยู่ในวงวิชาการสาขาหนึ่ง

คำบุรุษสรรพนาม ‘เรา’ นอกจากจะใช้แทนผู้เขียนและผู้อ่านแล้ว ยังนิยมใช้แทนผู้ที่อยู่ในวงวิชาการ ซึ่งหมายความรวมถึงผู้เขียนหรือผู้อ่านที่เป็นนักวิชาการในสาขานั้น ๆ ด้วย การใช้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’ แทนผู้ที่อยู่ในวงวิชาการสาขาหนึ่งที่พบในชุดข้อมูลภาษาไทยมีจำนวนมากเป็นอันดับสองรองลงมาจากการใช้คำ ‘ผู้เขียน’ หรือ ‘ผู้วิจัย’ ตัวอย่างเช่น

(7) แต่สำหรับเราซึ่งเป็นนักวิชาการด้านวรรณคดีศึกษา ศาสตร์ดังกล่าวก็คือองค์ความรู้ที่ยังคงมีประโยชน์... (AS3, 112)

การใช้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’ แทนคนทั่วไป

คำบุรุษสรรพนาม ‘เรา’ ที่ปรากฏในบทความในวารสารวิชาการไทยอาจใช้เป็นคำสรรพนามแทนคนทั่วไปในสังคม ซึ่งหมายความรวมทั้งผู้เขียนและผู้อ่านด้วยเช่นกัน นอกเหนือจากการใช้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’ ยังมีการใช้คำอื่นๆ ที่หมายถึงคนทั่วไปในสังคม ได้แก่ ‘คนเรา’ ‘ผู้คน’ ‘คนทั่วไปในสังคมไทย’ ตัวอย่างเช่น

(8) อุปสรรคในชีวิตของคนเรานั้นมีหลายประการ (LT2, 37)

(9) และสิ่งที่ผู้คนพูดกันก็คือตัววรรณคดีไม่ใช่ตัวบทที่จะต้องนำไปพิสูจน์ความเป็นจริง (AS3, 80)

การใช้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’ ที่ไม่สามารถระบุบุคคลที่อ้างถึงได้ชัดเจน

โดยทั่วไปบุรุษสรรพนาม ‘เรา’ อาจหมายถึงผู้พูดคนเดียว หรือผู้พูดกับผู้ฟัง หรือผู้พูดหลายคน ดังนั้น สรรพนามคำนี้จึงจัดเป็นสรรพนามคำหนึ่งในภาษาไทยที่มีความหมายกำกวม เพราะบอกบุรุษมากกว่า 1 อย่าง (Bhandhumedha, 2006, pp. 24-25) ด้วยเหตุนี้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’ ที่พบในชุดข้อมูลภาษาไทยในบางกรณีจึงไม่อาจตัดสินชี้ชัดได้ว่าใช้แทนบุคคลใดดังกล่าวแล้วข้างต้น ตัวอย่างอื่นที่แสดงความหมายกำกวมของคำสรรพนามคำนี้คือ

(10) อย่างเช่นกรณีทัศนคติที่แม้จะมีรูปลักษณ์ “ไม่งาม” ทว่าเราไม่อาจตัดสินได้โดยทันทีว่าทัศนคติจะมีพฤติกรรมที่เลวร้ายตามมาด้วย (AC2, 23)

คำ‘เรา’ ในตัวอย่างที่ (10) นี้อาจใช้แทนนักวิชาการในสาขานั้น หรือคนไทยโดยทั่วไป เช่นเดียวกับคำ‘เรา’ ในตัวอย่าง (11)

(11) เราเข้าใจชาตินิยมไทยน้อยกว่าที่เราคิด (LT1, 192)

ผู้เขียนบทความนี้ใช้คำ‘เรา’หลายแห่งในบทความ ที่หมายถึงนักวิชาการและคนทั่วไป ตัวอย่างเช่น ‘เรา’ในประโยค “เราพูดถึง“เชื้อชาตินิยม”จนเกร่อไปหมด” ซึ่งน่าจะใช้แทนคนทั่วไปในสังคม ส่วนคำ ‘เรา’ ในประโยค “เราจะอธิบายชาตินิยมแบบไทยๆ เช่นนี้ได้อย่างไร” น่าจะหมายถึงนักวิชาการ และ ‘เรา’ ในตัวอย่าง (11) ผู้เขียนน่าจะหมายถึงทั้งนักวิชาการและคนทั่วไปในสังคมไทย

การกล่าวถึงผู้อ่าน

ในการนำเสนอบทความวิชาการและวิจัยภาษาไทยด้านภาษาและวรรณคดี การสนทนากับผู้อ่าน โดยตรงนั้นไม่ค่อยเป็นที่นิยมเช่นเดียวกับที่พบในการนำเสนอบทความเยอรมัน ในชุดข้อมูลภาษาไทยพบว่าการสื่อสารกับผู้อ่านโดยตรงเพียงแห่งเดียว ด้วยการใช้คำว่า ‘ท่าน’ ในประโยคต่อไปนี้

(12) บางท่านอาจเข้าใจว่าการกล่าวเสียงคือการกล่าวอ้อม (LT2, 24)

นอกจากนี้ พบการกล่าวถึงผู้อ่านโดยทางอ้อมในรูปแบบของการใช้คำ ‘ผู้อ่าน’ ซึ่งเป็นการกล่าวถึงในรูปแบบบุรุษที่ 3 เพียง 2 แห่ง ตัวอย่างเช่น

(13) ผู้อ่านจะเห็นได้จากบทราฟิงของอูเวซึ่งกล่าวว่า... (AC3, 129)

รูปแบบภาษาที่นิยมใช้ในบทความภาษาไทยเพื่อสื่อสารกับผู้อ่านทางอ้อม คือ การใช้บุรุษสรรพนาม ‘เรา’ แทนตัวผู้เขียนและผู้อ่านในลักษณะที่เฮอร์ค ดังอภิปรายแล้วในหัวข้อ การกล่าวถึงผู้เขียน

นอกจากการใช้คำต่างๆ ดังกล่าวแล้ว ผู้เขียนบทความภาษาไทยยังสื่อสารกับผู้อ่านทางอ้อม โดยใช้ประโยคคำสั่ง เชิญชวน หรือบอกแหล่งข้อมูลค้นคว้าเพิ่มเติมแบบละประธาน ประโยคลักษณะนี้พบทั้งในส่วนเนื้อหาของบทความและในเชิงอรรถ ตัวอย่างเช่น

(14) ดูรายละเอียดในภาคผนวก (LT2, 30)

(15) เรื่องราวเกี่ยวกับหิรัณยากระสามารถอ่านได้ในภาคสรุป (AC2, 12)

การกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่น

การกล่าวถึงงานเขียนงานวิจัยอื่นหรือผู้เขียน/ผู้วิจัยอื่นในชุดข้อมูลภาษาไทยพบว่าเป็นการกล่าวถึงโดยระบุชื่อผู้เขียนหรือผู้วิจัย มากกว่าการไม่ระบุชื่อเป็นสัดส่วนร้อยละ 93.75: 6.25 โดยพบการระบุชื่องานเขียนหรืองานวิจัยอื่นในบทความด้านภาษามากกว่าบทความด้านวรรณคดีเล็กน้อย ทั้งนี้ สัดส่วนที่สูงกว่าของการกล่าวถึงหรืออ้างถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่นในบทความภาษาไทยโดยระบุชื่อ น่าจะสืบเนื่องมาจากเหตุผลเดียวกับในบทความภาษาเยอรมัน คือ การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลความรู้ถือเป็นจรรยาบรรณทางวิชาการและจรรยาบรรณการวิจัย นอกจากนี้ การระบุแหล่งที่มายังเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อผู้อ่านในการศึกษาหรือสืบค้นข้อมูลต่อไป

ส่วนการกล่าวถึงงานเขียน/งานวิจัยอื่นโดยไม่ระบุชื่อมักเป็นการกล่าวถึงผลการศึกษาวิจัยที่มีมาก่อนหน้านั้น หรือกล่าวถึงความเป็นไปของการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ตัวอย่างเช่น

(16) จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาในตระกูลออสโตรนีเซียนที่ผ่านมา พบว่า... (AC5, 4)

การใช้ hedges/hedging

รูปแบบภาษาชนิดสำคัญที่ใช้เป็น hedges ที่พบในชุดข้อมูลภาษาไทยของงานวิจัยนี้มีดังนี้

- กริยาช่วยแสดงทัศนะ ตัวอย่างเช่น *อาจ ได้ สามารถ* รวมทั้งกริยาที่มีลักษณะหน้าที่คล้ายกัน เช่น *ดูเหมือนว่า ดูเหมือนจะ*
- ส่วนขยายบ่งเจตคติและบอกระดับความมั่นใจของผู้เขียน (disjunct) เช่น *แท้ที่จริงแล้ว บางที อย่างชัดเจน แน่แน่นอน* รวมทั้งตัวเน้นเสริมความที่แสดงอารมณ์รุนแรง เช่น *เป็นอย่างยิ่ง*
- หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยประธานที่หมายถึงตัวผู้เขียนหรือบทความ/สิ่งที่ศึกษา/ผลการศึกษาควบคู่กับกริยาปริชานที่แสดงความคิดเห็น ความเชื่อ และความเข้าใจของผู้เขียน เช่น *คิด เชื่อ เข้าใจ* รวมทั้งกริยาแสดงการสันนิษฐานหรือสมมติฐาน และข้อความที่แสดงหรือบ่งบอกถึงความคิดเห็นของผู้เขียน เช่น *ตามความเห็นของผู้เขียน/ผู้วิจัย*
- หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยประธานที่หมายถึงตัวผู้เขียนหรือตัวบทความควบคู่กับกริยาแสดงเจตนากรรมณ์เช่น *ต้องการ พยายาม เป็นต้น* หน่วยสร้างในกลุ่มนี้มีความหมายบอกวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย
- หน่วยสร้างกรรตุวาจกที่ไม่ระบุตัวบุคคล (Impersonal construction / Unpersönliche Konstruktion) หน่วยสร้างกริยาสาธก (Ergativkonstruktion) หรือหน่วยสร้างละประธานที่แสดงการกระทำของผู้เขียน

ตัวอย่างการใช้ hedges ในบทความภาษาไทย

การใช้กริยาช่วยแสดงทัศนะ

(17) การรับรู้เพื่อสร้างการรู้คิด [...] จึงไม่น่าจะด้อยกว่าเด็กวัยรุ่นในประเทศที่พัฒนาแล้ว (LT4, 141)

การใช้ส่วนขยายบ่งเจตคติและบอกระดับความมั่นใจของผู้เขียน

(18) แน่นอนว่าการอ่านมิได้มีเพียงแบบเดียว... (AS3, 97)

การใช้หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยผู้เขียน/บทความควบคู่กับกริยาปริชานที่แสดงความคิดเห็น ความเชื่อและความเข้าใจของผู้เขียน

(19) ผู้เขียนเห็นว่าการกล่าวเลียงสามารถที่เพียงได้กับการกล่าวอ้อมมากที่สุด (LT4, 24)

การใช้หน่วยสร้างที่ประกอบด้วยผู้เขียน/บทความ/งานวิจัยควบคู่กับกริยาแสดงเจตนากรรมณ์

(20) บทความนี้จึงมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาเรื่องเจ้าชายน้อยโดยใช้หลักฐานชีวประวัติของนักประพันธ์ประกอบ (AS1, 117)

การใช้หน่วยสร้างกรรตุวาจกไม่ระบุตัวบุคคล หน่วยสร้างกริยาสาธก หน่วยสร้างละประธานที่แสดงการกระทำของผู้เขียน

(21) อาจสรุปได้ว่า นักเขียนได้... (AS3, 144)

รูปแบบภาษาที่นิยมใช้เป็น hedges มากที่สุด คือ กริยาช่วยแสดงทัศนะ โดยพบในชุดข้อมูลภาษาไทยจำนวนร้อยละ 61.47 ของ hedges ที่ใช้ทั้งหมด รองลงมาคือหน่วยสร้างกรรตุวาจกไม่ระบุตัวบุคคล หน่วย

สร้างกริยาสาธก และหน่วยสร้างละประธานที่แสดงการกระทำของผู้เขียน โดยพบร้อยละ 17.93 สิ่งที่ใช้เป็น hedges มากเป็นอันดับ 3 คือ ส่วนขยายบ่งเจตคติและบอกระดับความมั่นใจของผู้เขียน โดยพบร้อยละ 11.69 ของจำนวน hedges ที่ใช้ทั้งหมด ทั้งนี้ พบ hedges ในบทความด้านภาษามากกว่าวรรณคดีเล็กน้อยในสัดส่วน 454: 444 แห่ง

การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

วจนลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์

การกล่าวถึงผู้เขียน

จากการศึกษาวจนลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์ในการนำเสนอบทความไทยและเยอรมันในส่วนที่เกี่ยวกับการกล่าวถึงผู้เขียน พบว่ามีลักษณะเหมือนกัน คือ มีการกล่าวถึงผู้เขียนเพียงคนเดียวมากที่สุด แม่ว่ารูปแบบภาษาที่ใช้จะแตกต่างกัน อันสืบเนื่องมาจากขนบนิยมหรือวัฒนธรรมการสื่อสารในวงวิชาการที่แตกต่างกันของประเทศเยอรมนีและประเทศไทย ในขณะที่ผู้เขียนบทความภาษาเยอรมันนิยมใช้คำบุรุษสรรพนามเอกพจน์ บุรุษที่ 1 ich แทนตนเองโดยตรง หรือใช้คำ meines Erachtens ‘ตามความเห็นของข้าพเจ้า/ผม/ดิฉัน’ มากกว่าการกล่าวถึงตนเองทางอ้อม โดยใช้บุรุษสรรพนามพหูพจน์ บุรุษที่ 1 wir คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 35.93: 8.04 และพบจำนวนร้อยละของการกล่าวถึงตนเองโดยตรงในบทความด้านภาษามากกว่าบทความด้านวรรณคดีเล็กน้อย (คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 37.08: 33.83) แต่ผู้เขียนบทความภาษาไทยนิยมใช้คำ ‘ผู้เขียน’ หรือ ‘ผู้วิจัย’ แทนตนเอง ทั้งนี้ การกล่าวถึงตนเองโดยใช้คำ ‘ผู้เขียน’ หรือ ‘ผู้วิจัย’ เป็นรูปแบบภาษาที่นิยมใช้ในการนำเสนอบทความด้านภาษามากกว่าด้านวรรณคดีอย่างเห็นได้ชัด (ร้อยละ 71.35: 24.61) ค่าเฉลี่ยโดยรวมของการใช้คำ ‘ผู้เขียน’ หรือ ‘ผู้วิจัย’ ในบทความภาษาไทยคิดเป็นร้อยละ 47.28 ซึ่งเป็นจำนวนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของการใช้คำบุรุษสรรพนาม เอกพจน์บุรุษที่ 1 ich ในบทความภาษาเยอรมัน (ร้อยละ 35.93) ที่เป็นเช่นนี้ น่าจะเป็นเพราะการใช้คำ ‘ผู้เขียน’ หรือ ‘ผู้วิจัย’ แทนตนเองเป็นการกล่าวถึงตนเองในรูปบุรุษที่ 3 แม้จะเป็นการกล่าวถึงตนเอง แต่ก็เป็นการกล่าวทางอ้อมมากกว่าการใช้บุรุษสรรพนามเอกพจน์ บุรุษที่ 1 ในบทความภาษาเยอรมัน ดังนั้น ผู้เขียนจึงย่อมมีความสะดวกใจมากกว่าการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 แทนตนเอง

นอกเหนือจากการกล่าวถึงผู้เขียนโดยตรงแล้ว ผู้เขียนบทความในทั้งสองภาษายังนิยมกล่าวถึงตนเองในทางอ้อม โดยมีกลวิธีทางภาษาที่สามารถเทียบเคียงกันได้ กล่าวคือ การใช้คำบุรุษสรรพนามพหูพจน์ บุรุษที่ 1 ‘เรา’ ในภาษาไทยและการใช้นิยมสรรพนาม man รวมทั้งบุรุษสรรพนามพหูพจน์ บุรุษที่ 1 wir ในภาษาเยอรมัน รูปแบบภาษาที่พบมากเป็นอันดับ 2 รองมาจากการใช้คำ ich ในภาษาเยอรมัน คือ การใช้คำ man แทนผู้ที่อยู่ในวงวิชาการ ส่วนในบทความภาษาไทย รูปแบบภาษาที่พบมากเป็นอันดับ 2 คือ การใช้คำ ‘เรา’ แทนผู้ที่อยู่ในวงวิชาการเช่นเดียวกัน โดยสัดส่วนการใช้สรรพนาม man และ ‘เรา’ คิดเป็นร้อยละ 27.88 : 21.47 คำ ‘เรา’ ในภาษาไทย สามารถเทียบเคียงได้ทั้งกับคำบุรุษสรรพนาม wir และคำนิยมสรรพนาม man ในภาษาเยอรมัน การนิยมใช้คำ ‘เรา’ และ man แทนผู้ที่อยู่ในวงวิชาการมากในบทความไทยและเยอรมัน แสดงให้เห็นความพยายามของผู้เขียนที่จะกล่าวในนามของนักวิชาการในศาสตร์นั้นๆ ทั้งนี้ น่าจะเป็นเพราะความต้องการที่จะก่อให้เกิดหรือเพิ่มน้ำหนักของความน่าเชื่อถือทางวิชาการ เพื่อให้ผู้อ่านคล้อยตามสิ่งที่ตนนำเสนอ

ส่วนรูปแบบภาษาที่พบมากเป็นอันดับ 3 ในบทความภาษาไทย คือ การใช้คำ ‘เรา’ แทนคนทั่วไปในสังคมและการใช้ Teamwork-wir ในบทความภาษาเยอรมัน โดยพบในสัดส่วนร้อยละ 15.76 : 10.46 การใช้คำ ‘เรา’ แทนคนทั่วไปในสังคมแสดงให้เห็นความต้องการของผู้เขียนที่จะชี้ให้เห็นว่า ประเด็นที่กำลังอภิปรายนั้นเกี่ยวข้องกับคนทั่วไปในวงกว้าง ไม่จำกัดเพียงแค่วงวิชาการสาขานั้น (Kresta, 1995, p. 140) ด้วยเหตุนี้ การใช้คำ ‘เรา’ ซึ่งเป็นการกล่าวในนามคนหมู่มากนี้จึงเป็นวิธีการหนึ่งในการให้เหตุผลสนับสนุนข้อคิดเห็นของ

ผู้เขียน หรือเป็นการแสดงให้เห็นว่า สิ่งที่น่าเสนอนั้นเป็นความจริงโดยทั่วไป ส่วนความนิยมในการใช้ Teamwork-wir ในบทความภาษาเยอรมันบ่งชี้ว่า ผู้เขียนบทความเยอรมันให้ความสำคัญกับการทำให้ผู้อ่านสามารถติดตามกระบวนการ เรียบเรียงความคิด และเข้าใจประเด็นที่ผู้เขียนนำเสนอ

การกล่าวถึงผู้อ่าน

กลวิธีทางภาษาที่ใช้มากที่สุดในการกล่าวถึงผู้อ่านในบทความทั้งสองภาษามีความเหมือนกัน ในแง่ที่เป็นกรกล่าวถึงผู้อ่านทางอ้อม ในบทความภาษาเยอรมันพบการใช้หน่วยสร้างแสดงการขอร้องเชิญชวน หรือการโยนเพื่อชี้ให้ผู้อ่านดูเปรียบเทียบกับส่วนอื่นในบทความ หรือการให้แหล่งอ้างอิงเพิ่มเติม ในการกล่าวถึงผู้อ่านทางอ้อมมากที่สุด โดยพบในบทความด้านวรรณคดีมากกว่าด้านภาษาในสัดส่วนร้อยละ 94.56: 87.43 และมีค่าเฉลี่ยโดยรวมร้อยละ 91.55 แต่ในบทความภาษาไทยพบการใช้หน่วยสร้างชนิดเดียวกันมากเป็นอันดับ 2 รองลงมาจากการใช้คำ ‘เรา’ แทนตัวผู้อ่านและผู้เขียนในลักษณะทีมเวิร์ค โดยพบการใช้หน่วยสร้างดังกล่าวร้อยละ 45.05 และพบการใช้สรรพนาม ‘เรา’ ในลักษณะทีมเวิร์คร้อยละ 51.65 ทั้งนี้ พบในบทความด้านภาษาร้อยละ 55 และบทความด้านวรรณคดีร้อยละ 48.02 ขณะที่ในบทความภาษาเยอรมันพบการใช้ Teamwork-wir เพียงร้อยละ 8.45 เท่านั้น ความแตกต่างที่สำคัญอีกประการหนึ่งระหว่างบทความเยอรมันและไทยในส่วนที่เกี่ยวกับการกล่าวถึงผู้อ่าน คือ ในบทความภาษาไทยพบการสนทนากับผู้อ่านในทางตรงโดยใช้คำ ‘ท่าน’ และในทางอ้อมโดยใช้คำ ‘ผู้อ่าน’ แม้ว่าจะพบเป็นจำนวนน้อยก็ตาม (ร้อยละ 3.30) แต่รูปแบบภาษาดังกล่าวไม่พบในบทความภาษา เยอรมันเลย

การกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่น

ในการกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่น ผู้เขียนหรือผู้วิจัยอื่น พบว่ามีความเหมือนกันอย่างเห็นได้ชัด ในบทความภาษาไทยและเยอรมัน ตรงที่ส่วนใหญ่จะมีการกล่าวถึงโดยระบุชื่อมากกว่าไม่ระบุชื่อ โดยพบการกล่าวถึงโดยระบุชื่อในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ พบในบทความภาษาเยอรมันร้อยละ 95.96 และพบในบทความภาษาไทย 93.75 ทั้งนี้ ในบทความภาษาเยอรมันพบการกล่าวถึงโดยระบุชื่อในบทความด้านวรรณคดีมากกว่าภาษา คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 97.69: 94.67 ขณะที่ในบทความภาษาไทยพบการกล่าวถึงโดยระบุชื่อในบทความด้านภาษามากกว่าด้านวรรณคดีคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 94.64: 92.86 ความเหมือนกันของการกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่นโดยระบุชื่อในบทความทั้งสองภาษานั้น น่าจะเป็นเพราะการกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่นโดยระบุชื่อ ถือเป็นหลักปฏิบัติสากลในการเขียนผลงานทางวิชาการ อนึ่ง ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Hyland (Hyland 1993 as cited in Steinseifer, Feilke & Lehnen, 2019, p. 24) ที่แสดงว่า การกล่าวถึงงานเขียนหรืองานวิจัยอื่นโดยตรงมีบทบาทน้อยในรายงานการวิจัยด้านวิทยาศาสตร์ ขณะที่สิ่งนี้มีความสำคัญมากในงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

การใช้ hedges/hedging

จากการศึกษาวิเคราะห์การใช้ hedges/hedging ในบทความด้านภาษาและวรรณคดีของทั้งสองภาษาพบว่า มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันในเรื่องของรูปแบบภาษาที่ใช้เป็น hedges กล่าวคือ ทั้งสองภาษามีรูปแบบภาษาชนิดสำคัญที่ใช้เป็น hedges คล้ายคลึงกัน ได้แก่ Modalverb ในภาษาเยอรมันและกริยาช่วยแสดงทัศนคติในภาษาไทย คำวิเศษณ์หรือส่วนขยายบ่งเจตคติและระดับความมั่นใจของผู้เขียน กริยาปริชานแสดงความคิดเห็นความเชื่อและความเข้าใจ รวมทั้งกริยาแสดงเจตนารมณ์ที่สื่อความหมายว่าสิ่งที่น่าสนใจเป็น

ความพยายามของผู้เขียน ส่วนรูปแบบภาษาที่ใช้เป็น hedges ในภาษาหนึ่ง แต่ไม่มีที่ใช้ในอีกภาษาหนึ่งคือ รูป Konjunktiv II ของคำกริยาที่แสดงการสันนิษฐาน สมมติฐาน หรือเหตุผลที่เป็นไปได้ในภาษาเยอรมัน หรือหน่วยสร้างกริยาสาธกและหน่วยสร้างละประธานที่แสดงการกระทำของผู้เขียนในภาษาไทย ในขณะที่ผู้เขียนบทความเยอรมันใช้หน่วยสร้างกรรมจากแทนตัวผู้เขียน ผู้เขียนบทความไทยจะใช้หน่วยสร้างกรรมจากไม่ระบุตัวบุคคลเพื่อหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงตนเอง ทั้งนี้ ลักษณะร่วมที่สำคัญของการใช้ hedges ในบทความทั้งสองภาษา คือ มีรูปแบบภาษาชนิดเดียวกันที่ใช้เป็น hedges มากที่สุดคือ Modalverb ในภาษาเยอรมัน และกริยาช่วยแสดงทัศนะในภาษาไทย โดยพบกริยาช่วยแสดงทัศนะในภาษาไทยมากกว่า Modalverb ในภาษาเยอรมัน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 61.47: 46.56

นอกจากนี้ปริมาณการใช้ hedges ที่พบค่อนข้างมากในชุดข้อมูลของทั้งสองภาษายังบ่งชี้ว่า ผู้เขียนบทความภาษาเยอรมันและภาษาไทยให้ความสำคัญกับการแสดงทัศนะอย่างสุภาพและระมัดระวังตน โดยพบ hedges ในบทความภาษาไทยมากกว่าในบทความภาษาเยอรมัน กล่าวคือ พบในบทความภาษาไทย 898 แห่ง และพบในบทความภาษาเยอรมัน 844 แห่ง จำนวนดังกล่าวนี้ประกอบด้วย hedges ในบทความด้านภาษามากกว่าบทความด้านวรรณคดีของทั้งสองภาษา ในชุดข้อมูลภาษาไทยพบ hedges ในบทความด้านภาษามากกว่าบทความด้านวรรณคดีเล็กน้อย เป็นสัดส่วน 454: 444 แห่ง ส่วนในชุดข้อมูลภาษาเยอรมันพบ hedges ในบทความด้านภาษา 507 แห่ง และในบทความด้านวรรณคดี 337 แห่ง นั่นแสดงว่าผู้เขียนบทความด้านภาษาอาจให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นหรือประเมินค่าอย่างระมัดระวังตนมากกว่า เพื่อลดการผูกมัดตนเองจากการกล่าวถ้อยคำนั้น ๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยด้านบุคคลสัมพันธ์ในบทความภาษาเยอรมันและภาษาไทย ผู้วิจัยพบว่ามีลักษณะร่วมกันตรงที่ผู้เขียนบทความภาษาเยอรมันและภาษาไทยมักหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงตนเองเหมือนกัน (Sriuranpong, 2015, p. 80) แต่ผลการศึกษาวินิจฉัยด้านบุคคลสัมพันธ์ในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็นความแตกต่างจากบทความในประเด็นเรื่องการกล่าวถึงตนเองของผู้เขียนอย่างเห็นได้ชัด ในบทความทั้งสองภาษาซึ่งเป็นตัวบทหลัก พบว่า ผู้เขียนนิยมกล่าวถึงตนเอง ในภาษาเยอรมันจะเป็นการกล่าวถึงตนเองโดยตรงด้วยการใช้สรรพนาม ich และในภาษาไทยจะเป็นการกล่าวถึงตนเองด้วยการใช้คำ ‘ผู้เขียน’ หรือ ‘ผู้วิจัย’ ซึ่งถึงแม้จะเป็นการกล่าวถึงตนเองในรูปบุรุษที่ 3 แต่ก็ถือว่าเป็นการอ้างถึงตนเองอย่างชัดเจนของผู้เขียนบทความ และการกล่าวถึงตนเองอย่างชัดเจนเช่นนี้พบมากกว่าการกล่าวถึงตนเองโดยใช้รูปแบบภาษาชนิดอื่น ดังนั้นสมมติฐานที่กล่าวว่าในบทความทางวิชาการและวิจัยเยอรมันและไทยมีการกล่าวถึงผู้เขียนโดยตรงน้อยจึงไม่เป็นจริง อย่างไรก็ตาม สมมติฐานบางส่วนถือว่ามีความถูกต้อง นั่นคือ คำกล่าวในสมมติฐานที่ว่า เมื่อมีการกล่าวถึงตนเอง ผู้เขียนบทความเยอรมันนิยมกล่าวถึงตนเองโดยใช้บุรุษสรรพนามเอกพจน์บุรุษที่ 1 ich ส่วนผู้เขียนชาวไทยนิยมใช้คำ ‘ผู้เขียน’ หรือ ‘ผู้วิจัย’ แทนตนเอง จากผลการศึกษบทความภาษาไทยและภาษาเยอรมัน พบว่า มีการใช้สรรพนามและคำดังกล่าวจริง และปริมาณการใช้ที่พบก็มากกว่ารูปแบบภาษาชนิดอื่น อาทิ การใช้สรรพนาม wir หรือ ‘เรา’ ซึ่งสื่อความหมายได้หลายอย่าง ในส่วนที่เกี่ยวกับการกล่าวถึงผู้อ่านและการกล่าวถึงงานเขียน/งานวิจัยหรือผู้เขียน/ผู้วิจัยอื่น ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบต่างแสดงให้เห็นว่ารูปแบบและกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในบทความทั้งสองภาษา สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์การสื่อสารของตัวบทประเภทนี้ และเป็นไปตามหลักปฏิบัติสากลของการเขียนบทความในวารสารวิชาการ

นอกจากนั้น จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้ hedges แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนบทความทั้งสองภาษามีความนิยมใช้ hedges เหมือนกัน แต่พบการใช้ hedges ในบทความภาษาไทยมากกว่าในบทความภาษาอังกฤษ และพบในบทความด้านภาษามากกว่าด้านวรรณคดีของทั้งสองภาษา ส่วนรูปแบบภาษาที่ใช้เป็น hedges ในบทความของทั้งสองภาษามีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน สืบเนื่องจากความแตกต่างของโครงสร้างและระบบไวยากรณ์ภาษาอังกฤษและไทย อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนบทความของทั้งสองภาษานิยมใช้ hedges ชนิดเดียวกันมากที่สุด นั่นคือ Modalverb หรือกริยาช่วยแสดงทัศนะในภาษาไทย ผลการศึกษานี้จึงแสดงให้เห็นว่าสมมติฐานข้อ 2 ที่กล่าวว่า ลักษณะร่วมทางวจนลีลาและกลวิธีทางภาษาอย่างหนึ่งที่สำคัญในการนำเสนอบทความวิชาการเยอรมันและไทยด้านภาษาและวรรณคดีคือ การนิยมใช้กริยาช่วยแสดงทัศนะเป็น hedges ได้รับการพิสูจน์ว่า เป็นจริง

สรุปผลการวิจัย

ผลของงานวิจัยนี้ที่เกี่ยวกับวจนลีลาด้านบุคคลสัมพันธ์สอดคล้องกับผลของงานวิจัยหลายชิ้นในปัจจุบัน และเป็นเครื่องยืนยันว่า ‘การห้ามใช้ ich (Ich-Tabu)’ ซึ่งเคยเป็นชนบหรือแบบแผนดั้งเดิมในวงวิชาการเยอรมันไม่สอดคล้องกับลักษณะการใช้จริงในปัจจุบัน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การใช้สรรพนาม ich ในบทความวิชาการเยอรมันไม่น่าจะถือเป็นการปฏิบัติที่เบี่ยงเบนจากขนบนิยมในวงวิชาการเยอรมันด้านภาษาและวรรณคดีอีกต่อไป ส่วนในการนำเสนอบทความวิชาการไทยด้านภาษาและวรรณคดี การใช้คำ ‘ผู้เขียน’ หรือ ‘ผู้วิจัย’ แทนตัวผู้เขียนหรือผู้วิจัยเองถือเป็นลักษณะเฉพาะทางด้านวจนลีลาของบทความภาษาไทย และยังคงเป็นที่นิยมอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน การใช้คำแทนตัวผู้เขียนดังกล่าวจัดเป็นวัฒนธรรมการสื่อสารในวงวิชาการไทยที่แตกต่างจากวัฒนธรรมการสื่อสารในวงวิชาการเยอรมัน นอกจากการกล่าวถึงตนเองอย่างชัดเจนแล้ว ผู้เขียนบทความทั้งสองภาษายังนิยมใช้คำสรรพนาม man และคำสรรพนาม ‘เรา’ แทนตนเองทางอ้อมโดยหมายถึงผู้ที่อยู่ในวงวิชาการ ซึ่งรวมทั้งผู้เขียนด้วย ข้อค้นพบนี้บ่งชี้ว่าผู้เขียนพยายามกล่าวและแสดงความคิดเห็นในนามของนักวิชาการในศาสตร์ของตน เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือทางวิชาการแก่สิ่งที่นำเสนอ

ด้านการใช้ hedges สรุปได้ว่า ผู้เขียนบทความทั้งสองภาษาเห็นความจำเป็นที่จะต้องแสดงทัศนะอย่างสุภาพและระมัดระวังตน จึงนิยมใช้ hedges เหมือนกัน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบในการศึกษาเรื่องบทคัดย่อ ซึ่งถึงแม้จะเป็นตัวบทขนาดสั้นและเป็นส่วนเสริมของบทความวิจัยหรือบทความวิชาการ แต่ก็พบว่ามีความนิยมใช้ hedges เหมือนกัน อีกทั้งรูปแบบภาษาที่ใช้ก็เป็นชนิดเดียวกัน (Sriuranpong, 2014, p. 80; 2015, p. 47) ความสอดคล้องนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้เขียนบทความทั้งสองภาษาใช้ความระมัดระวังอย่างสม่ำเสมอในการเสนอข้อคิดเห็น ไม่ว่าจะเป็นในตัวบทหลักหรือในส่วนที่เป็นสาระสังเขปของบทความ นอกเหนือจากกลวิธีทางภาษาที่ใช้เพื่อความระมัดระวังตนในการแสดงทัศนะ อันเป็นผลมาจากความตระหนักในความรับผิดชอบต่อสิ่งที่นำเสนอแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรค่าแก่การศึกษาต่อไปคือ กระบวนการสื่อสารของผู้เขียนบทความทั้งสองภาษากับผู้อ่าน ซึ่งเป็นประเด็นให้ขบคิดว่า กระบวนการสื่อสารนั้นสะท้อนให้เห็นความเป็นสากลในเชิงวิชาการหรือสะท้อนวัฒนธรรมการสื่อสารในวงวิชาการของแต่ละประเทศหรือแต่ละภาษา อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- Bhandhumedha, N. (2006). *Waiyakonthai* [Thai Grammar]. Bangkok: Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Breitkopf, A. (2006). *Wissenschaftsstile im Vergleich: Subjektivität in deutschen und russischen Zeitschriftenartikeln der Soziologie*. Freiburg: Rombach.
- Busch-Lauer, I-A. (2001). *Fachtexte im Kontrast: eine linguistische Analyse zu den Kommunikationsbereichen Medizin und Linguistik*. Frankfurt: Peter Lang.
- Clemen, G. (1998). *Hecke in deutschen und englischen Texten der Wirtschaftskommunikation. Eine kontrastive Analyse*. (Doctoral thesis, University of Siegen).
- Clyne, M. (1991). Zu kulturellen Unterschieden in der Produktion und Wahrnehmung englischer und deutscher wissenschaftlicher Texte. *Info DaF*18, (4). 376-383.
- Dudenredaktion. (eds.). (2005). *Duden. Die Grammatik* (7th ed). Mannheim: Duden Verlag.
- Galtung, J. (1985). Struktur, Kultur und interkultureller Stil. Ein vergleichender Essay über saxonische, teutonische, gallische und nipponische Wissenschaft. In A. Wierlacher (eds.), *Das Fremde und das Eigene. Prolegomina zu einer interkulturellen Germanistik*. (pp. 151-193). München: iudicium.
- Graefen, G. (1997). *Der wissenschaftliche Artikel: Textart und Textorganisation*. Berlin: Peter Lang.
- Graefen, G., & Moll, M. (2011). *Wissenschaftssprache Deutsch: lesen – verstehen – schreiben. Ein Lehr- und Arbeitsbuch*. Frankfurt: Peter Lang.
- Graefen, G., & Thielmann, W. (2007). Der wissenschaftliche Artikel. In P. Auer & H. Baßler (eds.), *Reden und Schreiben in der Wissenschaft*. (pp. 67-97). Frankfurt: Campus Verlag.
- Kresta, R. (1995). *Realisierungsformen der Interpersonalität in vier linguistischen Fachtextsorten des Englischen und des Deutschen*. Frankfurt: Peter Lang.
- Martin-Martin, P. (2005). *The Rhetoric of the Abstract in English and Spanish Scientific Discourse. A Cross-Cultural Genre-Analytic Approach*. Frankfurt a. M. et al.: Peter Lang.
- Oldenburg, A. (1997). Überlegungen zur interkulturellen Untersuchung von Wissenschaftsstilen. *Fachsprache*, 19. 9-16.
- Prasithrathsint, A. (1989). *Kham chamkatkhwa sap nai phasasatsangkhom* [Definitions of Terms in Sociolinguistics]. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Ratchabanthittayasathan (2010). *Photchananukrom sap phasasat (phasasatprayuk) Chabap ratchabanthittayasathan* [Dictionary of Linguistic Terms. (Applied Linguistics) Royal Academy Edition]. Bangkok: Royal Institute of Thailand.
- Schlömer, A. (2012). Interkulturelle Aspekte der Wissenschaftskommunikation am Beispiel der Textsorte wissenschaftlicher Aufsatz. *Professional Communication and Translation Studies*, 5(1-2). 48-64.

- Somprayoon, S., & Somprayoon, W. (2007). *Kankhian nangsur rur tamra læ botkhwam* [Writing Books or Textbooks and Articles]. Bangkok: Institute of Academic Development.
- Sriuranpong, W. (2015). Botkhatyo nai warasanwichakan yoeraman læ thai dan phasa læ wannakhadi: Kansuksa priaptang choeng phasasat khoḁhwamtoṇuang [Abstracts in German and Thai Journals of Language and Literature: A Contrastive Text Linguistic Study]. *Journal of Language and Linguistics*, 33(2). 25-51.
- Sriuranpong, W. (2014). *Botkhatyo nai warasanwichakan yoeraman læ thai dan phasa læ wannakhadi: Kansuksa priaptang choeng phasasat khoḁhwamtoṇuang* [Abstracts in German and Thai Journals of Language and Literature: A Contrastive Text Linguistic Study]. Bangkok: Research Fund of the Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Steinseifer, M., Feilke, H., & Lehnen, K. (2019). *Eristische Literalität*. Heidelberg: Synchron.
- Suwanthada, N. (2005). *Kankhian phonnganwichakan læ botkhwam* [Writing Academic Works and Academic Papers]. Bangkok: Sukhothai Thammathirat University.
- Terasorn, S. (2012). *Chak nganwichai su botkhwamwichakan Phim krung thi song* [From Research to Academic Papers]. (2nd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- Trumpp, E. K. (1998). *Fachtextsorten Kontrastiv: Englisch-Deutsch-Französisch*. Tübingen: Gunter Narr.